

Dönem: 23

**(S. Sayısı: 344)
Yasama Yılı: 3**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

CHP Genel Sekreterinin
Yasa Dışı Dinlendiği İddiasının Araştırılarak Alınması
Gereken Önlemlerin Belirlenmesi
Amacıyla Kurulan

MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU RAPORU

Ocak 2009

TBMM
Dönem: 23

(S. Sayısı: 344)
Yasama Yılı: 3

**Kocaeli Milletvekili Nihat Ergün ve 26 Milletvekilinin,
CHP Genel Sekreterinin Yasa Dışı Dinlendiği
İddiasının Araştırılarak Alınması Gereken
Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla**

**Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 104 ve 105 inci Maddeleri
Uyarınca Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergesi ve**

**(10/203) Esas Numaralı
Meclis Araştırması Komisyonu Raporu**

BOŞ

KOCAELİ MİLLETVEKİLİ NİHAT ERGÜN VE 26 MİLLETVEKİLİNİN
ÖNERGESİ (10/203)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemiz, demokratik bir ülkedir. Aynı zamanda bir hukuk devletidir. Bütün demokratik devletlerde olduğu gibi ülkemizde de şahısların mahkeme kararı olmadan dinlenmesi kişi özgürlüğüne bir müdahaledir ve suç teşkil etmektedir. Bu durum asla kabul edilemeyeceği gibi aynı zamanda demokrasiyi zedeleyecektir. Son günlerde gündeme gelen CHP Genel Sekreterinin dinlenmesi iddiasının bütün yönleriyle araştırılması ve varsa sorumlularının ortaya çıkarılması amacıyla, Anayasamızın 98 ve İçtüzüğümüzün 104 ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

- 1) Nihat Ergün (Kocaeli)
- 2) Bekir Bozdağ (Yozgat)
- 3) Sadullah Ergin (Hatay)
- 4) Mustafa Elitaş (Kayseri)
- 5) Taner Yıldız (Kayseri)
- 6) Ahmet Aydın (Adıyaman)
- 7) Mehmet Emin Ekmen (Batman)
- 8) Abdurrahman Kurt (Diyarbakır)
- 9) Ayhan Sefer Üstün (Sakarya)
- 10) Fatih Metin (Bolu)
- 11) Veysi Kaynak (Kahramanmaraş)
- 12) Durdu Mehmet Kastal (Osmaniye)
- 13) Haydar Kemal Kurt (Isparta)
- 14) Hayrettin Çakmak (Bursa)
- 15) Mehmet Cemal Öztaylan (Balıkesir)
- 16) Zeyid Aslan (Tokat)
- 17) Mustafa Cumur (Trabzon)
- 18) Cemal Kaya (Ağrı)
- 19) Ahmet İnal (Batman)
- 20) Özkan Öksüz (Konya)
- 21) Mahmut Durdu (Gaziantep)
- 22) Mustafa Ataş (İstanbul)
- 23) Faruk Septioğlu (Elâzığ)
- 24) Cemal Taşar (Bitlis)
- 25) Nurettin Canikli (Giresun)
- 26) Mehmet Ocakden (Bursa)
- 27) Yusuf Coşkun (Bingöl)

Gerekçe

Bugüne kadar ülkemizde birçok kişi yasadışı dinlemelerin mağduru olmuşlardır. Yasadışı dinlemelerden ötürü çok sayıda davalar açılmış, bu konu sürekli tartışılmıştır. Yasadışı olarak dinlendiğini öne sürenler arasında siyasetçiler, gazeteciler ve hatta yargı mensupları bulunmaktadır. Demokratik bir hukuk devleti olan ülkemizde, geçmişte bu tür olayların yaşanması, toplumda demokrasiye olan güvenin zedelenmesine yol açmıştır.

Günümüze değin yasadışı dinlemeler sürekli ülke gündemini meşgul edegelmiştir. Geçmişte bazı yüksek mahkemelerimiz bu şekilde elde edilen bilgileri hukuka aykırı yoldan elde edildiği için delil olarak kabul etmemiştir. Yasadışı dinleme, hem Anayasa hem de insan hakları ihlalidir. Zira Anayasamız hem kişilerin özel hayatlarının gizliliğini hem de haberleşme hürriyetlerini güvence altına almıştır.

İnsanların Anayasa ile güvence altına alınmış olan haklarının ihlali, hiç kuşkusuz kabul edilemez. Adalet ve Kalkınma Partisi kurulduğu günden bu yana hep demokrasiyi, insan hak ve özgürlüklerini kendisine ilke edinmiştir. Parti programında da bunu dile getirmiş, bunları bir davranış biçimi haline getirip bu şekilde insan hakkı ihlallerini ortadan kaldırmayı hedeflemiştir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin insan hakları alanında getirdiği standartları uygulamaya geçirmeyi hedeflemiş ve bu yolda çok büyük mesafeler elde etmiştir.

Yasadışı dinlemeler de bir insan hakkı ihlalidir. Hukuksuz bir davranıştır. Esasında son 5-6 yıllık döneme baktığımızda yasadışı dinlemeler konusunda önemli çalışmalar yapılmış ve bu konu ile ilgili 5397 sayılı Yasa 03.07.2005 tarihinde Meclis'te kabul edilmiş ve yürürlüğe girmiştir.

Yapılan düzenleme ile keyfilikler giderilmiş, yanlışlıklar önlenmiş ve bunun bir merkezden yönetilmesi, sadece yargı kararıyla olabileceği düzenlenmiştir.

Son zamanlarda ülkemizde yaşanan ve basına yansıyan CHP Genel Sekreterinin dinlenmesi iddiaları ile tekrar gündemimize girmiştir ve bu konuda tartışmalar yapılmaktadır. Bu konunun ayrıntılı bir şekilde araştırılmasının ve sonucuna göre gereğinin yapılmasının doğru olacağı kanaatindeyiz.

Bütün bu nedenlerden ötürü, CHP Genel Sekreterinin kanunsuz olarak dinlenmesi iddialarına ilişkin Meclis Araştırması açılmasının gerekli olduğunu düşünüyoruz.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**CHP Genel Sekreterinin Yasa Dışı Dinlendiği İddiasının Araştırılarak Alınması
Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan
Meclis Araştırması Komisyonu
(10/203)**

Sayı: A.01.1.GEÇ.10/203-33

31/12/2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

CHP Genel Sekreterinin yasa dışı dinlendiği iddiasının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan (10/203) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 105'inci maddesinde belirtilen süre içerisinde çalışmasını tamamlamış ve raporunu ilişikte sunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Hakkı KÖYLÜ
Kastamonu Milletvekili
Komisyon Başkanı

EK: Rapor

Boş

**CHP GENEL SEKRETERİNİN YASA DIŞI DİNLENDİĞİ
İDDİASININ ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN
ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
(10/203) ESAS NUMARALI
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
RAPORU**

BOŞ

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	11
I. KOMİSYONUN İŞLEYİŞİ	13
I. I. Araştırma Önergesinin Özeti ve Konusu	13
I. II. Komisyonun Kuruluşu	13
I. III. Komisyonun Görev, Yetki ve Süresi.....	15
I. IV. Komisyonun Çalışmaları	15
I. V. Komisyon Toplantıları.....	16

BİRİNCİ BÖLÜM

CHP GENEL SEKRETERİNİN DİNLENİLMESİ İDDİASI

1. 1. CHP GENEL SEKRETERİNİN DİNLENİLMESİ İDDİASI	18
--	-----------

İKİNCİ BÖLÜM

İLETİŞİMİN DENETLENMESİNDE YASAL DÜZENLEME, USUL VE ESASLAR

2.1. MEVZUAT	30
2.1.1. Genel Olarak	30
2.1.2. Telekomünikasyon Yolu ile Yapılan İletişimin Denetlenmesine İlişkin Yasal Düzenlemeler	31
2.1.2.1. İletişimin Önleyici Amaçlı Denetlenmesi	31
2.1.2.1.1. 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu.....	32
2.1.2.1.2. 2803 Sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu	33
2.1.2.1.3. 2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu	33
2.1.2.2. İletişimin Adli Amaçlı Denetlenmesi	33
2.1.3. Teknik Araçla İzleme	35
2.1.4. Haberleşme Hürriyetinin Korunmasına Yönelik Yasal Düzenlemeler	35
2.2. TELEKOMÜNİKASYON İLETİŞİM BAŞKANLIĞININ KURULUŞ, GÖREV VE YETKİLERİ.....	39
2.2.1. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluşu.....	39
2.2.2. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Görev ve Yetkileri	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İLETİŞİME YASADIŞI MÜDAHALE YÖNTEMLERİ

3.1. GENEL OLARAK	42
3.2. MÜDAHALE ARAÇ VE YÖNTEMLERİ	42
3.2.1. Casus Yazılım	42
3.2.2. Diğer Yöntemler	43

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
SONUÇ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

4.1. CHP GENEL SEKRETERİNİN YASA DIŞI DİNLENİLME İDDİASI	46
4.2. YASA DIŞI DİNLEMELER	47
4.2.1. Tespit ve Değerlendirmeler	47
4.2.2. Öneriler	49
MUHALEFET ŞERHLERİ	52

I. KOMİSYONUN İŞLEYİŞİ

I. I. Araştırma Önergesinin Özeti ve Konusu

23. Dönemde Meclis Araştırması Komisyonumuzun kurulmasına dayanak teşkil eden, Kocaeli Milletvekili Nihat Ergün ve 26 milletvekilinin, CHP Genel Sekreterinin yasa dışı dinlendiği iddiasının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla, Anayasanın 98., Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasını isteyen önerenin gerekçesinde özetle;

- Bütün demokratik devletlerde olduğu gibi ülkemizde de şahısların mahkeme kararı olmadan dinlenmesinin kişi özgürlüğüne bir müdahale olduğu ve suç teşkil ettiği,
 - Yasa dışı dinlemenin asla kabul edilemeyeceği gibi aynı zamanda demokrasiyi zedeleyeceği,
 - Yasa dışı dinlemenin, hem Anayasa hem de insan hakları ihlali olduğu,
 - Son dönemlerde, yasa dışı dinlemeler konusunda önemli çalışmalar yapıldığı ve bu konu ile ilgili 5397 sayılı Yasanın 03.07.2005 tarihinde Meclis'te kabul edilerek yürürlüğe girdiği,
 - Yasa dışı dinleme konusunun ülkemizi sürekli meşgul ettiği,
 - Basına yansıyan CHP Genel Sekreterinin dinlenmesi iddiaları ile yasa dışı dinlemenin tekrar ülke gündemine girdiği,
 - CHP Genel Sekreterinin dinlenmesi iddiası konusunun ayrıntılı bir şekilde araştırılmasının ve sonucuna göre gereğinin yapılmasının doğru olacağı,
- ifade edilmiştir.

I. II. Komisyonun Kuruluşu

Araştırmaya konu önerge, Genel Kurulun 03.06.2008 tarihli 112. birleşiminde görüşülmüş ve “CHP Genel Sekreterinin Yasa Dışı Dinlendiği İddiasının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla” bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulması kararlaştırılmıştır.

Komisyonun kuruluşuna ilişkin 03.06.2008 tarihli 919 sayılı Kararda; araştırmayı yapacak Komisyonun 16 üyeden oluşması, çalışma süresinin Başkan, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtip Üye seçimi tarihinden itibaren 3 ay olması ve gerektiğinde Ankara dışında da çalışma yapabilmesi hususlarına yer verilmiştir. Komisyonun kuruluş kararı 14.06.2008 tarih ve 26906 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Bu kararı takiben Genel Kurulun 01.07.2008 tarihli 124. birleşiminde Komisyon üyeliklerine ve aynı tarihte yapılan ilk Komisyon toplantısında Başkan, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtip üyeliklere yapılan seçimler sonucunda aşağıda adları ve seçim çevreleri yazılı milletvekilleri seçilmişlerdir:

ADI VE SOYADI	UNVANI	PARTİSİ	SEÇİM BÖLGESİ
HAKKI KÖYLÜ	BAŞKAN	AK PARTİ	KASTAMONU
EMİN NEDİM ÖZTÜRK	BAŞKANVEKİLİ	AK PARTİ	ESKİŞEHİR
AYHAN SEFER ÜSTÜN	SÖZCÜ	AK PARTİ	SAKARYA
AYŞE TÜRKMENÖĞLU	KÂTİP	AK PARTİ	KONYA
TACİDAR SEYHAN	ÜYE	CHP	ADANA
TEKİN BİNGÖL	ÜYE	CHP	ANKARA
YILMAZ TUNÇ	ÜYE	AK PARTİ	BARTIN
HASAN ÖZDEMİR	ÜYE	MHP	GAZİANTEP
HALİDE İNCEKARA	ÜYE	AK PARTİ	İSTANBUL
VEYSİ KAYNAK	ÜYE	AK PARTİ	KAHRAMANMARAŞ
OSMAN DURMUŞ	ÜYE	MHP	KIRIKKALE
ALİ ÖZTÜRK	ÜYE	AK PARTİ	KONYA
ŞAHİN MENGÜ	ÜYE	CHP	MANİSA
SUAT KILIÇ	ÜYE	AK PARTİ	SAMSUN
İBRAHİM BİNİCİ	ÜYE	DTP	ŞANLIURFA
SAFİYE SEYMENOĞLU	ÜYE	AK PARTİ	TRABZON

Bu seçime ilişkin 924 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararı 12.07.2008 tarih ve 26934 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

I. III. Komisyonun Görev, Yetki ve Süresi

01.07.2008 tarihinde çalışmalarına başlayan Komisyon; Anayasanın 98., Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri ile diğer hükümleri çerçevesinde görev yapmıştır.

TBMM İçtüzüğü'nün 105. maddesi gereği, 3 aylık süre içerisinde çalışmalarını tamamlayamayan Komisyonumuz, 1 aylık ek süre kullanmıştır. Komisyonun görev süresinin uzatılmasına ilişkin 932 sayılı TBMM Kararı 04.12.2008 ve 27074 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. 4 aylık çalışma süresi içerisinde resmi olarak 6 toplantı yapan Komisyonumuz; konu hakkında bilgi edinmek üzere akademisyenler, ilgili kamu ve özel kuruluşlarından yetkililer ile sivil toplum kuruluşlarından temsilciler davet ederek görüşlerini almıştır.

I. IV. Komisyonun Çalışmaları

Genel Kurul Kararı gereğince; Başkanlık Divanı seçiminin yapıldığı tarihten itibaren çalışmalarına başlayan Komisyonumuz, 22.10.2008 tarihli toplantısında çalışma programını belirlemiş ve bu çerçevede;

- Komisyonun gerekli görmesi halinde yurt içinde ve yurt dışında Komisyon olarak ya da oluşturulacak alt komisyonlar marifetiyle mahallinde inceleme ve araştırmalar yapılmasına,
- Komisyon çalışmalarına yardımcı olmak üzere, kamu kurum ve kuruluşlarından uzman görevlendirilmesine, konuyla ilgili gerekli yazışmaların yapılması, davet edilecek kişi ve kurumların tespiti hususlarında Komisyon Başkanlığının yetkili kılınmasına,
- Komisyon görüşmelerinde tam tutanak tutulmasına,
- Komisyonun Genel Kurul çalışma saatlerinde de çalışma yapabilmesi için İçtüzüğü'nün 35. maddesi uyarınca Başkanlık Divanından izin istenmesine,
- Komisyon çalışmalarını kamuoyuna duyurabilmek, kurum ve kuruluşlar ile vatandaşlardan gelebilecek olan konuya ilişkin her türlü bilgiye çabuk ulaşabilmek amacıyla web sitesi kurulmasına ve elektronik posta adresi alınmasına,

karar vermiştir.

Komisyon çalışmaları sırasında, konuyla ilgili olarak, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan 27.10.2008 tarih ve A.01.1.GEÇ.10./203-8 sayılı yazıyla; Başsavcılıkça yürütülen, 2008/95762 soruşturma numaralı dosyada bulunan mağdur veya vekilinin iddiaları ile varsa bilirkişi raporları başta olmak üzere soruşturma dosyasının bir fotokopisi, ayrıca kişisel verilerin kaydedilip açıklanması sebebiyle basın bürosunca yürütülen 2008/1353 Soruşturma Numaralı soruşturma dosyasının (karara bağlanmış ise) bir örneğinin bilgi edinmek maksadıyla gönderilmesi istenmiştir. Bu yazıya istinaden, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı 13.11.2008 tarih ve 2008/28477 sayılı yazısıyla, istenilen 2008/1353 sayısı ile kamu davası açılarak Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesinin 2008/854 esasına kaydedilen ve Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2008/95762 soruşturma sırasına kayıtlı dosyaların bir suretlerini Komisyonumuza göndermiştir.

I.V. Komisyon Toplantıları

Komisyon tarafından yapılan toplantılar ile bu toplantılara Komisyonu bilgilendirmek üzere katılan kurum, kuruluş ve şahıslar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

TOPLANTI NO / TARİHİ	GÜNDEM/ KURUM, KURULUŞ VE SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ	DİNLENİLEN KİŞİLER
1. TOPLANTI 01.07.2008	Komisyon Başkanlık Divanı Seçimi	
2. TOPLANTI 22.10.2008	Komisyon Çalışmalarında İzlenecek Yöntem	
3. TOPLANTI 04.11.2008	Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı	Fethi ŞİMŞEK- Başkan
4. TOPLANTI 25.11.2008	Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı Jandarma Genel Komutanlığı İstihbarat Başkanlığı	Ramazan AKYÜREK- Başkan Jandarma Yarbay Nuh KÖROĞLU
5. TOPLANTI 02.12.2008	Türkiye Bilgisayar Mühen- disleri ve Programcılar Derneği TÜRK TELEKOM A.Ş.	Yılmaz SÖNMEZ- Başkan -Mehmet ATALAY Telekomünikasyon Şebekeleri Direktörü -Ahmet BÜLTER Hukuk Danışmanlığı Direk- törümüz -Yüksel LOFÇA Santral ve İşletme Müdürü
6. TOPLANTI 19.12.2008	Gazi Üniversitesi Mühen- dislik-Mimarlık Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü AVEA İletişim Hizmetleri A.Ş.	Prof. Dr. Şeref SAGIROĞLU Bölüm Başkanı - Mehmet Kemal ERMAN Şebeke Geliştirme Direktörü -Soner KENAROĞLU- Avukat

	VODAFONE Telekomünikasyon A.Ş.	- Fahrettin AYDIN Kamu Koordinasyon Başkanı - Türker TIRYAKI Teknik CN NMC Kıdemli Müdürü
	TURKCELL İletişim Hizmetleri A.Ş.	- Feysal BAYATLI- Teknik Sorumlu - Hüseyin ATAKAN- Bölüm Başkanı - Burhanettin AL- Avukat

BİRİNCİ BÖLÜM

CHP GENEL SEKRETERİNİN DİNLENİLMESİ İDDİASI

1.1. CHP GENEL SEKRETERİNİN DİNLENİLMESİ İDDİASI

Yasa dışı dinlendiği iddia edilen CHP Genel Sekreteri Önder SAV konuya ilişkin olarak bilgisine başvurulmak üzere Komisyonumuzun 04.11.2008 tarihli toplantısına davet edilmiş, ancak mazeret belirtmek suretiyle Komisyona gelmeyerek yazılı beyanda bulunmuştur.

Önder SAV'ın 04.11.2008 tarihli yazılı beyanı ve ekleri incelendiğinde;

Daha önceden belirlenmiş ve ertelenmesi imkânsız olan bir toplantı nedeniyle Komisyona gelemeyeceğini, gelmesi halinde yapacağı değerlendirme ile vereceği bilgi ve belgeleri yazı ekinde sunduğunu belirttikten sonra özetle; konu ile ilgili başvurusu üzerine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma sırasında vermiş olduğu ifadesine ekleyeceği bir husus bulunmadığını, soruşturma sırasında savcılık tarafından alınan bilirkişi raporunun yüzeysel ve yetersiz olduğunu, cep telefonu üzerindeki incelemenin gerektiği gibi yapılmadığını, suç kanıtı olan 6230i model telefonun içindeki yazılımın tespitinin mümkün olduğunu, telefon görüşmelerine ilişkin olarak ilgili kurumların verdiği belgelerde Anadolu'da Vakit Gazetesi sahibi Nuri AYKON'a ait telefonla 23.05.2008 tarihinde 11 saniye görüşülmüş gibi kayıt bulunmasına karşın böyle bir görüşme yapmadığını beyan etmiş, Avukatının soruşturma dosyasında bulunan 10.06.2008 tarihli dilekçesi, Cumhuriyet Savcısı tarafından alınan ifadesi, bilirkişi raporu ve Telekomünikasyon Kurumu yazısının birer suretini yazılı beyanına eklemiştir.

Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesinin 2008/854 esas numaralı dosyasının tetkikinde;

Önder SAV ve Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanlığı vekili Av. Ahmet ÇÖRTOĞLU'nun Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına verdiği 30.05.2008 tarihli dilekçesinde:

Şüpheliler olarak, 1-Şikâyetçileri yasal olmayan yöntemlerle dinlemek ve elde ettikleri verileri başkalarına vermek fiilinin failleri, 2- Anadolu'da Vakit Gazetesi sahibi Nuri AYKON, 3- Yazı sahibi Serdar ARSEVEN, 4- Yazı sahibi Aslan DEĞİRMEN, suç olarak; özel hayatın gizliliğini ihlal, kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması, kişisel verilerin kaydedilmesi, elde edilen verilerin hukuka aykırı olarak verilmesi ve basın yayın organlarında yayınlanması, suç tarihi olarak da: Mayıs 2008'in belirtildiği,

Dilekçe içeriğinde; 23.05.2008 tarihinde, CHP Genel Merkezinde bulunan Önder SAV'ın odasında, yanlarında başka kimsenin olmadığı bir ortamda, şikâyetçi CHP Genel Sekreteri Önder SAV ile Merkez Valisi Ali SERİNDAĞ arasında gerçekleşen özel görüşmenin, 26 Mayıs 2008 tarihli Anadolu'da Vakit Gazetesinin 1. sayfasında "Sanki CHP Valisi" başlığı ile başlayıp 8. sayfasında devam edecek şekilde yayınlandığı, içeriden birinin bu görüşmeyi dışarı sızdırması-

nın söz konusu olmadığı, yayınlanan görüşme metninin hem içerik hem de şekil bakımından yapılan görüşme ile birebir örtüştüğü, şikâyetçinin odasının dinlenmiş olabileceği düşüncesiyle teknik olarak yetkili olan bir firma aracılığı ile odasında yaptırdığı arama ve inceleme sonucunda herhangi bir dinleme ve kaydetme cihazına rastlanmadığı, bu durum karşısında geriye tek ihtimal olarak şikâyetçinin CHP Genel Merkezindeki odasının dışarıdan dinlenmesinin kaldığı, bu konuşmanın ileri teknoloji kullanılmak suretiyle dışarıdan dinlendiğinin açık olduğu, dinlemenin kimin tarafından ve ne amaçla yapıldığı belli değilse de dinlemeyi yapanların elde ettikleri verileri kime verdiklerinin tüm açıklığı ile ortada olduğu,

Şüpheliler Nuri AYKON, Serdar ARSEVEN ve Aslan DEĞİRMEN'in kendilerine servis edilen bu metni pervasızca ve hedef gösterme gayelerini öne çıkararak, hukuka aykırı olarak yayınlayıp kamuya duyurmak suretiyle açıkça suç işledikleri,

Bahsedilen usulsüz ve konusu suç teşkil edecek fiillerin bir kısmının faillerinin belli olduğu, özellikle Türk Ceza Kanunu'nun 132. ve devamı maddeleri bakımından iki kişinin yaptığı bir görüşmenin izinsiz olarak yayınlanması fiilinin suç teşkil ettiği,

İlgili gazeteye görüşme metnini servis edenlerin bulunabilmesi için, metnin yayımlandığı basının organının özelliklerinin dikkate alınması gerektiği,

CHP Genel Merkezinin son teknoloji ile yapılmış, giriş ve çıkışları otomatik kart geçiş sistemiyle sağlanan bir yer olduğu, gelen konukların güvenlik açısından çok dikkatli şekilde kontrol edildikleri, dışarıdan birisinin habersiz ve kontrolsüz olarak girişinin mümkün olmadığı, binaya girenlerin tüm alanlara güvenlik birimleri eşliğinde gidebildikleri ve ortak alanlardaki hareketlerin kameralar vasıtasıyla kaydedildiği, bu kayıtların incelenmesi sonucunda olağan dışı hiçbir şeye rastlanmadığı,

Gerek dinlemenin çok uzaktan yapılmış olması ve gerekse de konuşulan ve yayınlananların birebir örtüşmesinden çok yüksek bir teknoloji kullanıldığı anlaşıldığı, bu teknolojik imkânın da ancak profesyonellerin ya da özel birimlerin elinde olabileceği, bu cihazların üretildikleri ülke yetkililerinden izin alınmak kaydıyla sadece devletlere satışının yapıldığı,

Açıklanarak, şikâyetçileri yasal olmayan yöntemlerle dinleyip elde ettikleri verileri başkalarına veren ve filleri açıkça suç teşkil eden, kim oldukları bilinmeyen failler ile konusu suç oluşturacak şekilde kendilerine servis edilen ya da konuşan kişilerin rızası hilafına yasa dışı yollardan elde ettikleri özel hayata müdahale niteliğindeki özel sohbet metnini yayınlayan şüphelilerin cezalandırılmalarının talep edildiği, 26 Mayıs 2008 tarihli Anadolu'da Vakit Gazetesinin ilgili bölümlerinin delil olarak dilekçeye eklendiği,

Dilekçenin Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2008/1353 soruşturma numarasına kaydedildiği,

Soruşturmayı yürüten Cumhuriyet Savcısı tarafından 04.06.2008 tarihinde ifadesi alınan şüpheli Aslan DEĞİRMENCİ'nin özetle; Anadolu'da Vakit isimli gazetenin Ankara bürosunda muhabir olarak çalıştığını, başka bir konu nedeniyle görüşmek için, şikâyetçi Önder SAV'ı basına

verilen cep telefonu numarası ve sekreteri aracılığı ile birkaç kez aradığını ancak telefonunu açmaması ve kendisine geri dönmemesi nedeniyle görüşemediğini, 23.05.2008 tarihinde çalıştığı gazetenin santral telefonundan şikâyetçinin cep telefonunu aramasına karşın telefona cevap vermediğini, 10 dakika sonra yeniden aradığında henüz soru sormadan şikâyetçinin “bir dakika, misafirim var” diye karşılık verdiğini ve telefonunu kapatmadığını, zaman zaman aradıkları kişilerin aynı anda birkaç telefon görüşmesi yapmaları durumunda kendilerini bekletebildiklerini dikkate alarak karşı tarafın konuşmasını beklediğini, telefonun yaklaşık beş dakika açık kalmasından sonra ‘Sayın SAV’ diye birkaç kez seslendiğini ancak cevap alamadığını, bu sırada iki kişinin konuştuğunu fark ederek dinlemeye başladığını, Önder SAV’ın eski Bolu Valisi ile görüştüğünü anladığını, ilgisini çekmesi nedeniyle konuşmanın bazı kısımlarını not aldığını, telefonun açılmasından 20-25 dakika sonra yine ‘Sayın SAV’ şeklinde hitap ettiğini ancak cevap alamadığını, bir süre daha konuşmayı takip etmesinden sonra hattın kapandığını, daha sonra tuttuğu notları metin haline getirerek gazetenin Ankara temsilcisi Serdar ARSEVEN’e götürüp öğrendiklerini anlattığını, bunun üzerine Serdar ARSEVEN’in Vali Ali SERİNDAG ile görüştüğünü ve Vali Ali SERİNDAG’ın görüşme içeriğini doğruladığını anlattığını, haberin ikisinin imzası ile gazetede yayınlandığını, gazetenin santral numarasının 310 41 19 olduğunu, 9 rakamı ile çıkış yapmak suretiyle Önder SAV’ı aradığını, görüşmenin içeriğini kaydetmeyip not aldığını beyan ettiği,

Cumhuriyet Savcısı tarafından 06.06.2008 tarihinde beyanı saptanan şikâyetçi Önder SAV; şikâyet dilekçesinin kendi isteği üzerine vekili tarafından verildiğini ve içeriğini tekrar ettiğini, yıllardır avukatlık yaptığını ve aktif siyasetin içinde bulunduğunu, 532 371 65 22 numaralı telefon hattının sahibi ve kullanıcısı olduğunu, tanımadığı ve numarası kayıtlı olmayan birisi aradığında telefonu açmadığını, yaklaşık bir buçuk yıl önce Bolu’ya gittiğinde Bolu Valisi olarak görev yapan Ali SERİNDAG’ı da ziyaret ederek görüştüğünü, daha sonra da nezaket sınırları içerisinde birkaç kez daha görüşmeleri olduğunu, Ali SERİNDAG’ın Bolu Valiliğinden Merkez Valiliğine atanması nedeniyle kendisini arayarak geçmiş olsun dileklerini ilettiğini, görüşmek üzere randevulaştıklarını ve Ali SERİNDAG’ın 23.05.2008 tarihinde Cumhuriyet Halk Partisinin Genel Merkezindeki makam odasına geldiğini, saat 09:58’den itibaren yaklaşık bir saat kadar yalnız olarak görüştüklerini, 26.05.2008 tarihli Vakit Gazetesinde aralarında geçen görüşmenin yayınlandığını gördüğünü, bunun üzerine odasında dinleyici alet olup olmadığı yönünde araştırma yaptırdığını ancak odasında herhangi bir cihaz bulamadığını, binanın teknolojik olarak dışarıdan birinin içeriye girmesine ya da izin verilen yerler dışında bir başka bölüme geçmesine karşı korumalı olduğunu, Vakit Gazetesi ve kamuoyuna yansıdığı şekilde cep telefonu ile aranıp açma tuşuna basarak telefonu açtığını unutmasının söz konusu olmadığını, Turkcell ve Telekom kayıtlarının 44 dakikalık görüşme yapıldığına ilişkin bilgileri göstermesine karşın telefonunun görüşme sırasında aranmadığını, telefonuna gönderilen bir yazılım sonucunda, arandığına ilişkin hiçbir sinyal ya da belirti olmadığı halde telefonunun haberi olmadan açıldığını ve görüşmelerin kaydedildiğini düşündüğünü, bu programın telefonuna Vakit Gazetesi tarafından gönderildiğini söylemek istemediğini, programın bilmediği başka kişilerce gönderilip Ali SERİNDAG ile görüşmeye başladığında dinlemeye geçilerek Vakit Gazetesinden o anda aramasının istenmiş olabileceğini, gazetede yayınlanan görüşme içeriğinin

Ali SERİNDAĞ ile yaptığı görüşme ile birebir aynı olduğunu, bir muhabirin bir elinde ahizeyi tutarak diğer eliyle görüşme içeriğini kelimesi kelimesine kaydetmesinin olanaksız olduğunu, bu durumun; rızası dışında telefonuna gönderilen bir program ve arama sonucunda telefonun kendiliğinden açıldığını, görüşmenin fiziki bir ortama kaydedildiğini ve daha sonra kullanıldığını gösterdiğini, Vakit Gazetesinde görüşmenin yayınlanmasından sonra haberi yazan Serdar ARSEVEN'in önce 'görüşmeyi mütedeyyin bir dost getirdi', sonra 'Cumhuriyet Halk Partisinden Önder SAV karşıtları getirdi', en sonunda da 'Önder SAV'ın kendisi servis yaptı' şeklinde çelişkili açıklamalarda bulunduğunu, bu durumun görüşme içeriğinin kendisi tarafından açık bırakılan telefon yoluyla elde edilmediğini gösterdiğini, bilmediği kişi ya da kişiler tarafından rızası dışında dinlenmesi sonucunda elde edilen içeriğin Vakit Gazetesine servis edildiğini, görüşmelerini rızası dışında tespit edip yayınlayan kişiler ile bu görüşmeyi basın yoluyla yayan dilekçede isimleri yazılı diğer kişilerden şikâyetçi olduğunu ve uzlaşmak istemediğini, ayrıca Genel Sekreteri olduğu Cumhuriyet Halk Partisi Genel Merkezinin yasaya aykırı olarak dinlenmiş olması nedeniyle partisi adına da yakıncı olduğunu beyan ettiği,

06.06.2008 tarihinde Cumhuriyet Savcısı tarafından Nöbetçi Sulh Ceza Mahkemesine müzekkere yazılarak; Önder SAV'a ait 532 371 65 22 numaralı telefonu 13.05.2008 – 23.05.2008 tarihleri arasında arayan numaraların ve görüşme esnasında hangi baz istasyonunu kullandıklarının listesi ile bu hatların abonelerine ait kimlik bilgilerinin çıkarılmasına, konuşma içeriği tespit edilmişse 312 310 41 19 numaralı telefon ile 532 371 65 22 numaralı telefon arasında 23.05.2008 tarihinde saat 10:00 civarında yapılan görüşmenin içeriğinin bir örneğinin gönderilmesine karar verilmesinin talep edildiği,

Ankara 9. Sulh Ceza Mahkemesinin 06.06.2008 gün ve 2008/853 müteferrik sayılı kararı ile, Cumhuriyet Başsavcılığının yazısında talebini çok acele olarak nitelendirdiği, CMK'nın 135. maddesi gereğince gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet Savcısının da iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınmasına karar verebileceği gerekçesiyle talebin reddedildiği,

Cumhuriyet Savcısı tarafından aynı Mahkemeye hitaben yazılan 06.06.2008 tarihli itiraz yazısında; CMK'nın 135. maddesi gereğince, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet Savcısı tarafından verilecek iletişimin tespiti kararının da hâkim onayına sunulmasının gerektiği, kanundaki "gecikmesinde sakınca bulunan hal" kavramının hâkime ulaşamaması ve benzer hâllere ilişkin olduğu, soruşturmanın dava açma süresine tabi olmasının gecikmesinde sakınca bulunan hal kavramı içinde yer almayacağı belirtilerek, itirazın kabulü ile talep doğrultusunda karar verilmesi, itirazın yerinde görülmemesi halinde evrakın karar verilmek üzere Nöbetçi Asliye Ceza Mahkemesine gönderilmesi isteminde bulunulduğu,

Ankara 9. Sulh Ceza Mahkemesinin 06.06.2008 tarih ve 2008/854 müteferrik kararıyla talebin reddine karar verilerek evrakın itirazın incelenmesi için Nöbetçi Asliye Ceza Mahkemesine gönderildiği,

Ankara 16. Asliye Ceza Mahkemesinin 06.06.2008 gün ve 2008/148 müteferrik sayılı kararı ile Cumhuriyet Savcısının itirazının kabulü ile 9. Sulh Ceza Mahkemesinin kararının kaldırılmasına, Cumhuriyet Savcısının taleplerinin kabulüne ve aynı doğrultuda işlem yapılmasına karar verildiği,

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının 11.06.2008 tarihli cevabi yazısında; yasal düzenleme gereğince konuşma ve mesaj içeriklerinin kayıtlarında bulunmadığı belirtilerek, görüşmelere ilişkin ayrıntılı bilgilerin gönderildiği, gönderilen evrakın ilgili bölümünün tetkikinden; 23.05.2008 tarihinde, Anadolu'da Vakit Gazetecilik, Nuri AYKON adına kayıtlı 533 383 65 32 numaralı telefondan, Önder SAV'a ait 532 371 65 22 nolu telefonunun saat 10:02:14'de arandığı ve görüşme süresinin 11 saniye olduğu, aynı gün saat 10:03:21'de Mustafa KARAHASANOĞLU adına kayıtlı 312 310 41 19 nolu telefondan Önder SAV'a ait belirtilen telefonun arandığı ve görüşme süresinin 2647 saniye olduğunun anlaşıldığı,

Cumhuriyet Savcısı tarafından 10.06.2008 tarihinde mağdur sıfatıyla ifadesine başvurulmuş Ali SERİNDAG'ın; Bolu Valisi olarak görev yapmakta iken 05.05.2008 tarihinde Merkez Valisi olarak atandığını, 23.05.2008 tarihinde Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Önder SAV'ı parti genel merkezindeki makamında ziyaret ettiğini, yaklaşık 40-50 dakika sohbet etmeleri sonrasında oradan ayrıldığını, 25.05.2008 tarihinde Vakit Gazetesinden olduğunu söyleyen ve kim olduğunu hatırlamadığı bir kişinin telefonla arayarak, Önder SAV ile görüştüğünü tespit ettiklerini belirtip bunun doğru olup olmadığını sorduğunu, herkesle görüşebileceği şeklinde cevap vererek telefonu kapattığını, 26.05.2008 tarihinde de adı geçen gazetede, kendisiyle Önder SAV arasında geçtiği söylenen konuşmaların yayınlandığını, görüşmeleri sırasında Önder SAV'ın cep telefonu ile konuşup konuşmadığını ve cep telefonunun çalıp çalmadığını hatırlamadığını, görüşmenin bir yerinde Önder SAV'ın elindeki cep telefonu ile oynadığını yani tuşlarına bastığını hatırladığını ancak bunu niçin yaptığını bilmediğini, elindeki cep telefonu ile bir kez mi yoksa daha fazlamı oynadığını hatırlamadığını beyan ettiği,

11.06.2008 tarihinde Cumhuriyet Savcısı tarafından savunması alınan şüpheli Serdar ARSEVEN'in; Anadolu'da Vakit Gazetesinin yazarı ve Ankara temsilcisi olarak çalıştığını, gazetede muhabir olan Aslan DEĞİRMENCİ'nin 25.05.2008 tarihinde, CHP Genel Sekreteri Önder SAV'ın görevde olan bir vali ile görüştüğüne dair bir notla kendisine geldiğini, notta Valinin Başbakan'ın Abant'a gelmesinden haberdar edilmediği ve bu bilgiyi bir haber ajansından öğrendiği, bir bakanın bir tarikatçının cenazesine geldiği, bir valinin tarikatçının cenazesinde ne işi olduğu, İçişleri Bakanının Gülen'ci olup olmadığı gibi bilgiler bulunduğunu, Abant sözcüğünden yola çıkarak internette yaptığı araştırmada, yakın tarihte Bolu Vali'sinin bu görevinden alınıp Merkez Valiliğine atandığını ve isminin Ali SERİNDAG olduğunu öğrendiğini, görüşmenin ve içeriğinin etik olmadığını düşünerek bu görüşmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini öğrenmek amacıyla gazetenin İstanbul'daki santral telefonundan Ali SERİNDAG'ın cep telefonunu aradığını, Ali SERİNDAG'ın 'niye bu konunun üzerinde duruyorsunuz' diyerek görüşmeyi kabul etmediğini, yaklaşık yarım ya da bir saat sonra bu kez Ali SERİNDAG'ın gazetadaki telefonundan kendisini aradığını, daha önce kalabalık bir yerde olduğunu söyleyip soruyu tekrarlamasını istediğini, kendisinin Önder SAV ile bir araya gelip gelmediklerini sorduğunu, Onun da Önder SAV'a yeni göreve

seçilmesi nedeniyle gittiğini söylediğini, daha sonra kendisinin Ali SERİNDAG ile yaptığı görüşmeye, Aslan DEĞİRMENCİ'nin ise elde ettiği bilgilere ilişkin haber yaparak İstanbul'daki gazete yönetimine gönderdiklerini, gazete yönetiminin haberleri birleştirerek altına ikisinin de ismini yazdıklarını, Aslan DEĞİRMENCİ'ye sorduğunda Önder SAV'ı Hz. Muhammed hakkındaki sözleri nedeniyle aradığını, Önder SAV'ın kendisini beklettiğini, konuşmanın içeriğinde Başbakan ve İçişleri Bakanı aleyhine konuşulduğunu duyduğunu ve konuşmaların bir kısmını not aldığını anlattığını, görüşmelerin not edilmesi ve yayınlanmasında kendisinin sorumluluğu bulunmadığını, gazetede yazının çıkmasından sonra görüşmeyi CHP içerisinde birinden temin ettiğini söylerken aslında ironi yaptığını, kastettiği kişinin Önder SAV'ın kendisi olduğunu söylediği,

Şikâyetçi Önder SAV Vekili Av. Şükrü Evrim İNAL tarafından 11.06.2008 tarihinde verilen dilekçe ile 23.05.2008 tarihinde müvekkili tarafından kullanıldığı belirtilen telefon makinası teslim edilerek, dinlemenin telefona istem dışı yüklenmiş bir yazılımla yapıldığı şeklindeki iddiaları doğrultusunda, konunun aydınlatılması yönünden bir üniversitenin bilgisayar bölümünden temin edilecek bilirkişi ya da bilirkişilere teknik inceleme yapılmasının talep edildiği ve bilirkişi incelemesinde değerlendirilmesini istedikleri hususlara yer verildiği,

Cumhuriyet Savcısı tarafından cep telefonu üzerinde inceleme yapmak üzere resen bilirkişi olarak seçilen Orta Doğu Teknik Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ahmet COŞAR'a Önder SAV'a ait olan cep telefonunun 20.06.2008 tarihinde teslim edilerek, cep telefonunun ve tuşlarının çalışır durumda olup olmadığı, her bir tuşun kendi orijinal işlevini yerine getirip getirmediği, telefon belleğinde, telefonun dinlenmesine, tuşlarının fonksiyonlarının istem dışı değiştirilmesine elverişli herhangi bir program bulunup bulunmadığı, böyle bir program mevcut ise hangi tarihte yüklendiği hususlarının tespitinin istenildiği,

Bilirkişi Doç. Dr. Ahmet COŞAR tarafından 04.07.2008 tarihinde ibraz edilen raporda özetle; incelenen cep telefonunda "Series 40" olarak adlandırılan işletim sistemi bulunduğu, cep telefonuna mesaj atarak bir programın (veya virüsün) cep telefonuna kurulması işleminin bu telefon modelinde kullanılan işletim sistemi ile yapılamadığı belirtilip genel anlamda bir cep telefonu ile yapılan görüşmeleri dinlemek için kullanılabilecek bazı yöntemler konusunda bilgi verildikten sonra sonuç olarak,

1- Söz konusu cep telefonunun tümüyle çalışır durumda olduğu ve herhangi bir donanım veya yazılım sorunu gözlenmediği,

2- Telefonun tuşlarının görevlerini doğru olarak yerine getirmekte olduğu, herhangi bir aksaklık veya bozukluk bulunmadığı,

3- Telefonun belleğinde "Series 40" işletim sisteminin 23.05.2005 tarihli ve "3.40" sürümü bulunduğu, bu işletim sisteminin oldukça eski bir sürüm olduğu, bunun da cep telefonuna herhangi bir yazılım yüklenmediğini gösterdiği, telefonun belleğinde orijinal işletim sistemiyle kayıtlı olarak gelen çeşitli multimedya (resim, ses, vb.) dosyaların haricinde herhangi bir ek/şüpheli yazılım/virüse rastlanmadığı,

4- Cep telefonunun içinde bulunan 32 MB kapasiteli bellek kartının da boş olduğu, içinde herhangi bir dosya veya program bulunmadığının tespit edildiği,

Hususlarına yer verildiği,

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2008/955762 sayılı soruşturma dosyasının istenilerek 08.07.2008 tarihli inceleme tutanağının yapılmasını müteakip iade edildiği,

Soruşturma sonucunda, Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesine hitaben Cumhuriyet Savcısı Nadi TÜRKAŞLAN tarafından kaleme alınan 16.07.2008 tarih, 2008/1353 Basın Soruşturma, 2008/529 Basın Esas ve 2008/59 Basın İddianame numaralı iddianame ile; şüpheliler Serdar ARSEVEN ve Aslan DEĞİRMENCİ'nin yakınıcı-mağdur Önder SAV ve Mağdur Ali SERİNDAG aleyhine, 23.05.2008 ve 26.05.2008 tarihlerinde, kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaları kaydetmek ve basın yoluyla ifşa etmek suçlarını işledikleri belirtilerek kamu davası açıldığı,

İddianame içeriğinde özetle,

Şikâyetçi Önder SAV'ın, Bolu Valisi olarak görev yapmakta iken Merkez Valiliğine atanan Mağdur Ali SERİNDAG ile genel sekreteri olduğu Cumhuriyet Halk Partisi Genel Merkezindeki odasında 23.05.2008 tarihinde yüz yüze görüşme yaptığı, bu sırada şüpheli Aslan DEĞİRMENCİ'nin çalıştığı gazeteyle ait 310 41 19 numaralı telefondan yakınıcıya ait 532 371 65 22 numaralı cep telefonunu aradığı, yakınıcının çağrışı kabul edip telefonu açarak şüpheli Aslan'a beklemesini söylediği, Aslan'ın da telefonun açık olması nedeniyle yakınıcı ve mağdur arasındaki konuşmaları dinlediği, daha sonra bu konuşmaları not ederek diğer şüpheli Serdar'a verdiği, bu konuşmaların her iki şüphelinin ismiyle Anadolu'da Vakit Gazetesinin 26.05.2008 tarihli baskısında "Sanki CHP Valisi" başlığı altında yayınlandığı,

Her ne kadar yakınıcı kullandığı cep telefonunu açmadığını, telefonunun bir başka yöntemle dinlenip görüşmenin bilgisi ve rızası dışında yapıldığını savunmuş ise de, telefon ve donanımı üzerinde yaptırılan bilirkişi incelemesine göre telefonda çağrışı kabul etmeden görüşmeyi başlatacak bir programa rastlanmadığı ve telefon tuşlarının fonksiyonlarını olağan biçimde yerine getirdiği, bu durumda yakınıcının telefonunun açılmadan bir başka yöntemle dinlendiği yönündeki iddiasının yerinde olmadığı ve şüphelilerden Aslan'ın savunmasının doğru olarak kabul edildiği,

Belirtilerek; şüphelilerden Aslan DEĞİRMENCİ'nin kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmayı kaydetmekten Türk Ceza Kanunu'nun 133/1, her iki şüphelinin konuşmaları basın yoluyla ifşa etmek eylemleri nedeniyle Türk Ceza Kanunu'nun 133/3. maddesinin ikinci cümlesi gereğince cezalandırılmalarına ve aynı Yasanın 53. maddesi gereğince belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılmalarına karar verilmesinin talep edildiği,

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanlığının, Parti Genel Sekreteri olan Önder SAV ile başka birisi arasında geçen konuşmaların yasal olmayan yollarla elde edilip yayınlanması nedeniyle şüpheliler Serdar ARSEVEN, Aslan DEĞİRMENCİ ve Nuri AYKON, yakınıcı Önder SAV'ın da bu yolla elde edilen konuşmaların Anadolu'da Vakit isimli gazetede yayınlanması nedeniyle gazetenin sahibi olan Şüpheli Nuri AYKON hakkındaki şikâyetlerine ilişkin olarak ise; yakınma konusu olayda suçtan zarar görenin Önder SAV olduğu, suçun işleniş biçimi ve suçtan zarar gören göz önüne alındığında Cumhuriyet Halk Partisi tüzel kişiliğinin suç nedeniyle mağduriyetinin söz konusu olmadığı, gazetenin sahibi olan şüpheli Nuri AYKON'un mevcut yasal düzenlemeler kapsamında yazılan yazılar nedeniyle ceza sorumluluğunun bulunmadığı gerekçesiyle Ek Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar verildiği,

Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesinin 16.07.2008 tarih ve 2008/726 iddianame değerlendirme nolu kararıyla iddianamenin kabulü ile davanın esas defterine kaydedilerek kovuşturmaya başlanmasına karar verildiği,

İddianamenin Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesinin 2008/854 esas numarasına kaydedilmesini müteakip düzenlenen 16.07.2008 tarihli tensip zaptında taraflar ile vekilleri ve müdafilerine duruşma gününü bildirir tebligatlar gönderilmesine karar verilip duruşmanın 12.11.2008 tarihine bırakılmasına karar verildiği, dosyanın henüz derdest olduğu,

Anlaşılmıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Önder SAV'ın kamu görevlileri tarafından usulsüz olarak dinlenip kişisel verilerin kaydedilmesi suretiyle görevin kötüye kullanıldığı iddiasına ilişkin olarak, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2008/95762 soruşturma numarası üzerinden yürütülüp, kovuşturmaya yer olmadığına dair 2008/70361 sayılı kararıyla neticelen dosyasının yapılan incelemesinde;

26.05.2008 tarihli Anadolu'da Vakit isimli günlük gazetede, CHP Genel Sekreteri Önder SAV ile Merkez Valisi (Eski Bolu Valisi) Ali SERİNDAG arasında CHP Genel Merkezinde yapılan bir görüşmenin yayınlanmasıyla ilgili olarak basında çıkan haberler üzerine 27.05.2008 tarihinde resen soruşturmaya başlanarak evrakın Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2008/95762 soruşturma numarasına kaydedildiği, konuya ilişkin olarak basında çıkan haber ve yazıların toplanarak evraka eklendiği,

Ankara Valiliğinin; aynı konuya ilişkin olarak İçişleri Bakanlığının suç duyurusunda bulunulması doğrultusundaki talimatı üzerine hazırlandığını belirttiği gazetelerin haber örneklerinden müteşekkil dosya ve 28.05.2008 tarihli suç duyurusu yazısının da evraka eklendiği,

Şikâyetçi Önder SAV Vekili Av. Ahmet ÇÖRTOĞLU tarafından verilen 30.05.2008 tarihli dilekçe ile; müvekkilinin bulunduğu ortamın yasadışı olarak dinlenmesi nedeniyle yaptıkları başvuruya ilişkin soruşturmanın Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 2008/1353 soruşturma sayılı dosyası üzerinden yürütüldüğünü, haklarında şikâyetle bulundukları kişilerden biri olan Anado-

lu'da Vakit Gazetesi yazarlarından Serdar ARSEVEN'in gazetenin 28.05.2008 tarihli sayısında habere konu olan konuşma ve görüşme metnini CHP'li bir dostunun verdiğini dile getirmesine karşın, 30.05.2008 tarihli aynı gazetede haberin şikâyetçinin telefonunu açık bırakması sonucu elde edildiği şeklinde çelişkili beyanlarda bulunduğunu, bu beyanların tamamının gerçek dışı ve kendilerine servis verenlerin yönlendirmesi ile kurulan hayali senaryolar olduğunu, hiçbir detay atlanmadan verilen görüşme ve konuşma metninin bu yollarla elde edilmesinin mümkün olmadığını, bu nedenle şikâyetçiye ait 532 371 65 22 nolu cep telefonunun bağlı olduğu GSM operatörü olan Turkcell'e müzekkere yazılarak 23.05.2008 günü saat 09:30 ile 11:00 arasında hangi numaralardan arandığının, bu numaraların kime ait olduğunun yapılan konuşmaların kaçar dakika sürdüğünün ve arayan telefonların bulunduğu baz istasyonlarının bilgilerinin istenmesinin talep edildiği,

Aynı gün, talep doğrultusunda, Cumhuriyet Savcısı tarafından Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına yazılan müzekkere ile; Önder SAV'a ait 532 371 65 22 numaralı cep telefonunun 23.05.2008 günü 09:00 ile 12:00 saatleri arasında kimler tarafından arandığının, kimleri aradığının, görüşme sürelerinin ve mağdurun bulunduğu yerdeki baz istasyonu ile onu arayanların bulundukları yerdeki baz istasyonlarının adreslerinin bildirilmesinin istenildiği,

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının 30.05.2008 tarihli cevabi yazısının ekinde gönderilen iki sahifelik belgelere göre; 23.05.2008 tarihinde şikâyetçinin telefonunun Söğütözü'nde bulunan CHP Genel Merkezindeki baz istasyonu kapsama alanında bulunduğu sırada, saat 10:02:14'de Anadolu'da Vakit Gazetecilik Nuri AYKON adına kayıtlı 533 383 65 32 numaralı telefondan arandığı, arayan telefonun İstanbul Caddesi, Ulus-Ankara adresindeki baz istasyonu aracılığı ile aradığı ve görüşmenin 11 saniye sürdüğü, saat 10:03:21'de ise Mustafa KARAHASANOĞLU adına kayıtlı Altındağ-Ankara adresinde bulunan 312 310 41 19 nolu telefondan arandığı ve görüşmenin 2646 saniye sürdüğü,

Şikâyetçi Önder SAV Vekili Av. Ahmet ÇÖRTOĞLU'nun verdiği 02.06.2008 tarihli dilekçe-sinde özetle; medyada müvekkilinin özel olarak dinlenmediği ve kendisinin aranması sonucu açılan telefon hattının yanlışlıkla açık kalması neticesinde dinlendiğinin ifade edilerek buna ilişkin olarak Türk Telekom A.Ş.'nin yazılı belgesinin sunulduğunu, ancak bunun delillerin karartılması için daha önceden hazırlanmış bir senaryonun parçası olduğunu, şüphelinin bile daha önceden farklı bir kaynak göstermişken sonradan söylemini değiştirdiğini, bu iddiaların tamamen gerçek dışı olduğunu, görüşme esnasında müvekkilinin telefonunun 2-3 kez çaldığını, ilk bağlantı zamanının ise odadaki görüşmenin diğer tarafının geldiği an olduğunu, bu kadar tesadüfün kafaları karıştırdığını ve bunun olağan olamayacağını, Türk Telekom A.Ş.'nin konuya ilişkin yazılı belgesinin teyit edilmesi gerektiğini, böyle bir görüşmenin yapıp yapılmadığının teyidi için aranan numaraya ilişkin GSM operatörünün kayıtlarının da getirilmesi gerektiğini, teknik olarak hem Türk Telekom hem de Turkcell tarafındaki santrallerde arama bilgilerinin birebir aynı olması gerektiğini, en küçük bir farklılığın dışarıdan müdahalenin kanıtı olacağını belirterek, her iki telefon arasındaki konuşmaya ilişkin ara bağlantıyı sağlayan iki şirkete ait santrallerin ve bilgileri içeren LOG dosyalarının üretici firmalarının mühendisleri ve bilirkişiler tarafından incelenmesini talep ettiği,

Soruşturmayı yürüten Cumhuriyet Savcısı tarafından 04.06.2008 tarihinde tanık sıfatıyla bilgisine başvurulmuş Aslan DEĞİRMENCİ özetle, başka bir konuyla ilgili olarak görüşmek amacıyla Önder SAV'a ulaşmak istemesine ve kendisine de not bırakmasına karşın sonuç alamadığını, kendisini tüm gazetecilerin bildiği cep telefonundan aradığını ve ulaşamadığını, daha sonra tekrar aradığında, 'bir dakika misafirim var' şeklinde cevap alınca muhatabın misafirle ya da diğer telefonla görüştüktan sonra kendisiyle görüşeceğini düşünüp beklerken konuşmaların dikkatini çektiğini ve not almaya başladığını, telefonun yaklaşık 44 dakika açık kaldığını ve kendiliğinden kapandığını, aldığı notların haber değeri olduğunu düşünerek yayın kuruluna götürdüğünü, Serdar ARSEVEN'in ilgili Vali'ye görüşen kişinin kendisi olduğunu teyit ettirmesinden sonra bunun haber olarak yayınlandığını, kendisine herhangi bir yerden kaset gelmediğini, emniyetten ya da başka bir kişi veya kurumdan haber servis edilmediğini, bu konuda kamuoyuna yapılan açıklamaların doğru olmadığını beyan ettiği,

06.06.2008 tarihinde Cumhuriyet Savcısı tarafından Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. ye müzekkere yazılarak; kayıtlarının incelenerek, Önder SAV'a ait 0 532 371 65 22 nolu telefon ile 0 312 310 41 19 nolu telefon arasında 23.05.2008 günü saat 10:03:21'de 2647 saniye görüşme yapıp yapılmadığının doğruluğunun santral ara bağlantı kayıtlarından da kontrol edilerek bildirilmesi, Önder SAV'ın "aynı sürede telefonunun bir başkasınca arandığını ve telefonunun çaldığını, kendisinin görüşmeyi kabul etmediğini" iddia etmesi nedeniyle, bu sürede bir başkasının Önder SAV'ın telefonunu çaldırıp çaldırmadığının bildirilmesinin istenildiği,

Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.'nin 10.06.2008 tarihli cevabi yazısında; santral ara bağlantı kayıtlarında yaptıkları kontrollerde Önder SAV'a ait 0 532 371 65 22 numaralı telefonun, 0 312 310 41 19 numaralı telefon tarafından 23.05.2008 günü saat 10:03:21'de aranarak 2647 saniye görüşme yapıldığının tespit edildiği, sistemlerinde sadece cevaplanmış çağrıların kayıtlarının bulunduğu ve bahse konu telefonun aynı zaman aralığında başka bir telefon tarafından aranıp aranmadığına ilişkin bilginin mevcut olmadığını bildirildiği,

2008/1353 sayılı soruşturma dosyasından, Şikâyetçi Önder SAV'ın ifade tutanağı, adı geçenin telefonuna ilişkin 13.05.2008 - 24.05.2008 tarihleri arasındaki görüşme kayıtları ile Şüpheli Serdar ARSEVEN'in ifade tutanağının birer suretinin temin edilerek evraka eklendiği,

Serdar ARSEVEN'in tanık olarak 17.06.2008 tarihinde alınan ifadesinde; diğer dosyada şüpheli sıfatıyla verdiği ifade içeriğinin doğru olduğunu, Ankara muhabirliği yapan Aslan DEĞİRMENCİ'nin kendisine bilgi notu olarak, Önder SAV ile görüşen ve vali olduğu öne sürülen bir kişinin konuşma metnini getirdiğini, bilgi notunun içeriğini de dikkate alarak yaptığı araştırmada Bolu Valisinin kısa bir süre önce merkeze alındığını öğrendiğini, bahse konu Valiyi aradığını ancak Valinin ziyareti inkâr ederek telefonu kapattığını, daha sonra Valinin kendisini arayarak İçişleri Bakanından izin almadan açıklama yapamayacağını söylediğini, daha sonraki bir yazısında ironi yaparak CHP'li dostum diye Önder SAV'dan bahsettiğini beyan ettiği,

2008/1353 basın soruşturma numaralı dosyada yapılan inceleme sonucunda alınan bilirkişi raporu ile aynı dosya üzerinden kaleme alınan 16.07.2008 tarih ve 2008/529 basın esas numaralı iddianamenin dosya içerisine alındığı,

Soruşturma sonucunda 18.07.2008 tarihinde Cumhuriyet Savcısı Vahdet POLATKAN tarafından kaleme alınan 2008/70361 numaralı Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar'da;

Mağdur; Önder SAV, Şüpheli: Usulsüz dinleme yaptığı iddia edilen kamu görevlileri, Suç: Kişisel verilerin kaydedilerek görevin kötüye kullanılma iddiası, Suç tarihi olarak ise 23.05.2008'in gösterildiği,

Karar içeriğinde; CHP Genel Sekreterinin yaptığı özel görüşmenin bilgisi ve rızası dışında kaydedilerek Vakit Gazetesine servis edildiğini, görüşmenin böcek tabir edilen bir cihazla veya alan dinlemesi tabir edilen bir yöntemle kaydedilmiş olabileceğini, dinlemenin devlet içinde örgütlenmiş bir şebeke tarafından yapılarak haberi yapan gazeteye servis edildiğini iddia ettiği, basında yer alan haberler üzerine, böyle bir olayın mevcudiyetinin suç teşkil etmesi nedeniyle Başsavcılık tarafından resen soruşturmaya başlandığı, Ankara Valiliğinin İçişleri Bakanlığının istemi üzerine yaptığı ihbarın da aynı evrakla birleştirildiği, Önder SAV'ın vekilinin 30.05.2008 tarihinde bir dilekçe vererek müvekkilinin odasının usulsüz olarak dinlendiğini, haberi yapan yazarın da çelişkili açıklamalarda bulunduğunu, bu nedenle müvekkiline ait cep telefonunun 23.05.2008 tarihinde saat 09:30 ile 11:00 arasında hangi numaralardan aranıp konuşulduğunun, bu numaraların kime ait olduğunun, kaçar dakika görüşme yapıldığının ve arayan telefonların bulunduğu baz istasyonlarının tespitini talep ettiği,

Soruşturma kapsamında Telekomünikasyon İletişim Başkanlığından alınan cevabi yazılardan, Önder SAV'a ait telefonun 0 533 383 65 32 nolu cep telefonuyla 10:02:14'de arandığı ve 11 saniye konuşulduğu, arayan numaranın Anadolu'da Vakit Gazetecilik Nuri AYKON adına kayıtlı olduğu ve arama anında İstanbul Caddesi Ulus (Rüzgarlı Sokak) Ankara adresindeki baz istasyonunu kullandığı, aynı gün 10:03:21'de de 0 312 310 41 19 nolu Fevzi Paşa Mahallesi, Altındağ Ankara adresinde bulunan, Mustafa KARAHASANOĞLU adına kayıtlı sabit telefondan arandığı ve 2647 saniye konuşulduğunun tespit edildiği,

Tanık olarak dinlenen Aslan DEĞİRMENCİ ve Serdar ARSEVEN'in ifadelerinde; Aslan DEĞİRMENCİ'nin Önder SAV'ı araması ve Önder SAV'ın da bir dakika diyerek telefonu açık bırakması sonrasında yapılan konuşmaların adı geçen muhabir tarafından kaydedildiğini, daha sonra Önder SAV ile konuşanın eski Bolu Valisi halen Merkez Valisi Ali SERİNDAG' olduğunun tespit ve kendisine teyit ettirilmesinden sonra haberin gazetede yayınlandığını beyan ettikleri,

Önder SAV vekilinin talebi üzerine Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.'ye yazılan müzekkereye istinaden gönderilen cevabi yazıda da Önder SAV'a ait 0 532 371 65 22 numaralı telefonun 0312 310 41 19 numaralı telefondan 23.05.2008 günü saat 10:03:21'de aranarak 2647 saniye görüşme yapıldığının bildirildiği, Telekom'un cevabi yazısının da tamamen aynı içerikte olduğu,

Mağdur’a ait cep telefonu üzerinde 2008/1353 nolu soruşturma dosyasında yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu alınan raporda; telefonun sağlam olduğu, üzerinde dinlemeye izin verecek bir yazılım bulunmadığı, bir yazılım sorunun da olmadığı, telefon belleğinde ek/şüpheli bir yazılım/virüs gözlenmediğinin saptandığı,

Telekom, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı ve Turkcell İletişim Şirketinin cevabi yazılarından; mağdur Önder SAV’ın cep telefonunun veya makam odasının herhangi bir birim tarafından dinlenmediği, Önder SAV’ın misafiri ile yaptığı görüşmenin cep telefonunu açık bırakması üzerine not alınarak kaydedildiği, bu yoldaki beyanların aksine herhangi bir delil bulunmadığının anlaşıldığı, zira mağdurun telefonunun ve kendisiyle görüşme yapan sabit telefonun aynı sürelerle açık kalarak görüşme yaptıklarının belirlendiği, mağdurun telefonunun iddia edildiği gibi emniyet ve/veya bir başka birim tarafından dinlenip kaydedilmediğinin saptandığı, bu itibarla cep telefonunu dinleyen ve kaydeden bir görevli olmadığının da ortaya çıktığı, kişisel verilerin kaydedilip açıklanması suçu nedeniyle Basın Bürosunun 2008/1353 sayılı dosyası üzerinden soruşturma yürütüldüğü,

Belirtilerek, mağdura ait cep telefonunu gizlice dinleyen bir kamu görevlisi bulunmadığının saptandığı, bu açıdan bir suç ve suçlu olmadığı gerekçesiyle olay hakkında KOVUŞTURMAYA YER OLMADIĞINA karar verildiği,

Kararın bir örneğinin suç ihbarında bulunan Ankara Valiliğine gönderildiği, bir örneğinin de Mağdur Önder SAV Vekili Ahmet Ziyaettin ÇÖRTOĞLU’na 03.09.2008 tarihinde tebliğ edildiği, 15 günlük yasal süre içerisinde herhangi bir itiraz yapılmaması nedeniyle kararın kesinleştiği,

Anlaşılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

İLETİŞİMİN DENETLENMESİNDE YASAL DÜZENLEME, USUL VE ESASLAR

2.1. MEVZUAT

2.1.1. Genel Olarak

1990’lı yıllardan itibaren bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de teknoloji ve bilişim alanında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Özel televizyon ve radyoların yoğun bir rekabet ortamı içerisinde çoğalması, iş ofislerinden başlamak üzere bilgisayar kullanımının artması ve GSM şirketlerinin lisans alımını müteakip cep telefonlarının yaygınlaşmasıyla ülkemiz adeta teknoloji yağmuruyla tutulmuştur.

Bu süreçte, sosyal ve ekonomik yapıyı bozmaya çalışan terör ve organize suç örgütleri; tv, radyo, bilgisayar, cep telefonu, uydu telefonu ve interneti de yoğun şekilde kullanmış, bu yolla halkı sindirmeye ve kamu kurumlarına karşı güvensizlik duygusu oluşturmaya çalışmışlardır.

Bu gelişmeler, suçların çeşitleri, nitelikleri ve özellikle de işleniş biçimlerinde önemli değişiklikler meydana getirmiştir. Suçların, bu örgütlerin yoğun olarak kullanmaya başladığı teknolojik olanaklar çerçevesinde daha organize bir şekilde işlenebilir hale gelmesi, kolluk kuvvetlerinin nitelikli personel ve donanımına olan ihtiyacını artırmıştır. Çok kolay ve hızlı şekilde işlenebilir hale gelen bu suçlar ile mücadelede kamu kurumlarının da teknolojik imkanları kullanması zorunlu hale gelmiştir.

Adli amaçlı olarak iletişimin denetlenmesi ve telefonların dinlenmesi, 1.6.2005 tarihine kadar 4422 sayılı “Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu” ile bu tarihten itibaren ise 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile düzenlenmiştir.

İstihbarat teşkilatları tarafından yürütülen önleyici kolluk faaliyetleri; işlenmiş bir suç ile ilişkili olmayıp kolluk birimlerinin kuruluş yasalarında yer alan görevleri kapsamında, yasada belirtilen suçlar ile sınırlı olarak ulusal güvenliğin sağlanması ve demokratik hukuk devletine yönelik tehdit unsurlarına ilişkin faaliyetlerini yürütebilmesi ihtiyaçlarına yöneliktir.

İstihbarat ihtiyacının sağlanması kapsamında yürütülen önleyici ve suça ilişkin delillerin toplanmasına yönelik adli amaçlı iletişimin denetlenmesi işlemleri, aralarındaki nitelik farkı gözetilerek ayrı yasalarla düzenlenmiştir. Nitekim bazı AB ülkelerinde buna benzer düzenlemelerin olduğu görülmektedir.

Ayrıca, Avrupa Parlamentosunun 2001/2098(INI) sayılı Raporunda; "Bir devlet kural olarak, ülke içindeki yasal düzen ortamının devamlılığının ve ulusal güvenliğin sağlanması amacı ile dinleme faaliyetleri yürütebilir. Organize suçların ve terörizme yönelik faaliyetlerin eyleme dönüşmeden belirlenebilmesi amacıyla ulusal kanunlar, devlet birimlerini, kişi ve gruplar hakkında bilgi toplayabilmesi hususunda yetkili kılar. Konuya ilişkin veriler ise ülkenin istihbarat servisi tarafından toplanır ve analiz edilir" denilmek suretiyle, temel hak ve hürriyetlere saygı prensibi çerçevesinde hazırlanan ulusal kanunlar ile telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesine cevaz verilmektedir.

Bazı kanunlarda değişiklik yapılmasını öngören 5397 sayılı Kanunla, demokratik hukuk devletin varlığını tehdit eden terör ve organize suç örgütlerinin eylemlerini gerçekleştirmeden tespit edilmesi ve engellenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda, taktik ve stratejilerini devamlı olarak değiştiren terör ve organize suç örgütleriyle mücadele eden kolluk kuvvetlerinin yetkileri, temel hak ve özgürlükler de dikkate alınmak suretiyle yeniden düzenlenmiştir.

Özellikle ABD de gerçekleşen 11 Eylül terör olayından sonra Avrupa Birliği'nin ve ABD'nin istihbarata olan yaklaşımı değişmiş ve bu alanda yeni düzenlemelere gidilmiştir. Nitekim, ABD ve İngiltere'de yürürlüğe konulan kanunlar ile istihbarat birimlerine elektronik dinleme yapma yetkisi verilmiştir. Fransa, Almanya, Avusturya ve Belçika gibi ülkelerde de benzer düzenlemeler mevcuttur.

Ülkemizde iletişimin denetlenmesine ilişkin hükümler, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Kanunu, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununda düzenleme yapan 5397 sayılı Kanun, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 2813 sayılı Telsiz Kanunu, 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu, 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile bu kanunların uygulanmasını düzenleyen yönetmeliklerde düzenlenmiştir.

2.1.2. Telekomünikasyon Yolu ile Yapılan İletişimin Denetlenmesine İlişkin Yasal Düzenlemeler

2.1.2.1. İletişimin Önleyici Amaçlı Denetlenmesi

5397 sayılı Kanunla, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ile 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda yapılan değişiklikler çerçevesinde; üç kuruma önleyici amaçlı telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespiti, dinlenmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve kayda alınması yetkisi tanınmış ve bu yetkinin kullanımına ilişkin usul ve esaslara açıkça yer verilmiştir.

5397 sayılı Kanuna dayanılarak çıkarılan "Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi ve Kayda Alınmasına Dair Usul ve Esaslar ile Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik" ile iletişimin denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar detaylandırılmıştır.

2.1.2.1.1. 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu

2597 sayılı Kanunun 1. maddesiyle 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun Ek 7. maddesine eklenen fıkralarla;

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun Ek-7. maddesinde yer alan “ülke seviyesinde istihbarat” faaliyetinde bulunabilme yetkisi çerçevesinde, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Emniyet Genel Müdürü veya İstihbarat Dairesi Başkanının yazılı emriyle, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespit edilebileceği, dinlenebileceği, sinyal bilgilerinin değerlendirilebileceği, kayda alınabileceği, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise verilen yazılı emrin, yirmidört saat içinde yetkili ve görevli hâkimin onayına sunulacağı;

Hâkimin, kararını en geç yirmidört saat içinde vereceği, sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbirin derhal kaldırılacağı ve bu halde dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtların en geç on gün içinde yok edileceği, durumun bir tutanakla tespit olunacağı ve bu tutanağın denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edileceği,

Düzenlemelerine yer verilmiştir.

İletişimin önleyici amaçlı denetlenmesine konu olabilecek suçlar sınırlı sayıda belirlenmiş olup bunlar;

Türk Ceza Kanununda yer alan,

- a) Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu,
- b) Haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlar,
- c) İkinci kitap dördüncü kısmın 4, 5, 6 ve 7. bölümünde tanımlanan suçlar (305, 318, 319, 323, 324, 325 ve 332. maddeler hariç)’dan ibarettir.

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu’nun Ek 7. maddesine eklenen fıkralarda; iletişimin denetlenmesine yönelik kararda ve yazılı emirde, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliğinin, iletişim aracının türünün, kullandığı telefon numaralarının veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodundan belirlenebilenler ile tedbirin türü, kapsamı ve süresi ile tedbire başvurulmasını gerektiren nedenlerin belirtileceği,

Kararların, en fazla üç ay için verilebileceği, bu sürenin aynı usûlle üçer ayı geçmeyecek şekilde en fazla üç defa uzatılabileceği ancak, terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde devam eden tehlikelere ilişkin olarak gerekli görülmesi halinde, hâkimin üç aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebileceği,

Uygulanan tedbirin sona ermesi halinde, dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtların en geç on gün içinde yok edileceği, durumun bir tutanakla tespit olunup bu tutanağın denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edileceği,

Belirtilen faaliyetler çerçevesinde elde edilen kayıtların, birinci fıkrada belirtilen amaçlar dışında kullanılamayacağı, elde edilen bilgi ve kayıtların saklanması ve korunmasında gizlilik ilkesinin geçerli olduğu, aykırı hareket edenler hakkında, görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılacağı,

Şeklindeki ayrıntılara yer verilmiştir.

2.1.2.1.2. 2803 Sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu

5397 sayılı Kanunun 2. maddesiyle, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununa eklenen maddesinde;

Jandarma Teşkilatına önleyici ve koruyucu tedbirleri almak üzere “sadece kendi sorumluluk alanı”nda iletişimin denetlenmesine ilişkin, Raporun 2.1.2.1.1 bölüm başlığında yer verildiği şekliyle ve aynı suçlar ile sınırlı olarak aynı prosedür çerçevesinde karar alabilme yetkisi verilmiştir.

2.1.2.1.3. 2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu

5397 sayılı Kanunun 3. maddesiyle, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanununun 6. maddesinde yapılan düzenlemeyle;

Millî İstihbarat Teşkilatının “millî güvenlik istihbaratını Devlet çapında oluşturmak” yetkisi çerçevesinde, Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen temel niteliklere ve demokratik hukuk devletine yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı halinde Devlet güvenliğinin sağlanması, casusluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılması, Devlet sırrının ifşasının tespiti ve terörist faaliyetlerin önlenmesine ilişkin olarak Raporun 2.1.2.1.1 bölüm başlığında yer verildiği şekliyle aynı prosedür çerçevesinde karar alabilme yetkisi verilmiştir.

2.1.2.2. İletişimin Adli Amaçlı Denetlenmesi

Adli amaçlı olarak iletişimin denetlenmesi, 01.06.2005 tarihine kadar 4422 sayılı “Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu” ile bu tarihten itibaren ise 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 135 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.

Belirtilen maddelerde;

Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada, suç işlendiğine ilişkin kuvvetli şüpheler sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararıyla şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişiminin tespit edilebileceği, dinlenebileceği, kayda alınabileceği ve sinyal bilgilerinin değerlendirilebileceği, Cumhuriyet savcısının kararını derhâl hâkimin onayına sunacağı, hâkimin kararını en geç yirmidört saat içinde vereceği, sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbirin Cumhuriyet savcısı tarafından derhâl kaldırılacağı,

Şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişilerle arasındaki iletişiminin kayda alınmayacağı, kayda almanın gerçekleşmesinden sonra bu durumun anlaşılması hâlinde, alınan kayıtların derhâl yok edileceği,

İletişimin denetlenmesine ilişkin kararda, yüklenen suçun türü, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodu, tedbirin türü, kapsamı ve süresinin belirtileceği, tedbir kararının en çok üç ay için verilebileceği, bu sürenin bir defa daha uzatılabileceği, ancak, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi halinde, hâkimin bir aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebileceği,

Alınan karar ve yapılan işlemlerin, tedbir süresince gizli tutulacağı,

Kararın uygulanması sırasında şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi ya da hâkim onayının alınamaması halinde, tedbir uygulanmasına Cumhuriyet savcısı tarafından derhâl son verileceği, bu durumda, yapılan tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtların Cumhuriyet savcısının denetimi altında en geç on gün içinde yok edilerek, durumun bir tutanakla tespit edileceği,

Tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların yok edilmesi halinde soruşturma evresinin bitiminden itibaren, en geç onbeş gün içinde, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından, tedbirin nedeni, kapsamı, süresi ve sonucu hakkında ilgisine yazılı olarak bilgi verileceği,

İfade edilmiştir.

CMK'nın 135/6. maddesinde iletişimin adli amaçlı olarak denetlenmesini gerektiren esas suçlar: Türk Ceza Kanununda yer alan; Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (madde 79, 80), Kasten öldürme (madde 81, 82, 83), İşkence (madde 94, 95), Cinsel saldırı (birinci fıkra hariç, madde 102), Çocukların cinsel istismarı (madde 103), Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188), Parada sahtecilik (madde 197), Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç, madde 220), İhaleye fesat karıştırma (madde 235), Rüşvet (madde 252), Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama (madde 282), Silahlı örgüt (madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (madde 315), Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk (madde 328, 329,

330, 331, 333, 334, 335, 336, 337) suçları, Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları, Bankalar Kanunu’nun 22. maddesinin üç ve dört numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu, Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar olmak üzere tahdidi olarak sayılmıştır.

Ayrıca Adalet Bakanlığınca hazırlanan “Ceza Muhakemesi Kanununda Öngörülen Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, Gizli Soruşturmacı ve Teknik Araçlarla İzleme Tedbirlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” ile iletişimin denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar detaylandırılmıştır.

2.1.3. Teknik Araçla İzleme

“Teknik Araçlarla İzleme” faaliyeti; 5397 sayılı Kanunla, CMK’nın casusluk suçları hariç 250/1 maddesi (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, CMK’nın 140. maddesi gereğince aynı Kanunun 135/6 fıkra da sayılan suçlardan işkence (madde 94, 95), cinsel saldırı (birinci fıkra hariç, madde 102), çocukların cinsel istismarı (madde 103) ve Bankalar Kanunu’nun 22. maddesinin üç ve dört numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu hariç diğer suçların işlendiğine yönelik kuvvetli bir şüphenin varlığı ve başka suretle delil elde edilememesi halinde yapılabilir.

CMK’nın 140. maddesinde; teknik araçlarla izlemeye hakim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verileceği, Cumhuriyet savcısı tarafından verilen kararların yirmidört saat içinde hâkim onayına sunulacağı, kararın en çok dört haftalık süre için verilebileceği, bu sürenin gerektiğinde bir defaya mahsus olmak üzere uzatılabileceği, ancak, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi halinde, hâkimin bir haftadan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebileceği; elde edilen delillerin, yukarıda belirtilen suçlarla ilgili soruşturma ve kovuşturma dışında kullanılamayacağı, ceza kovuşturması bakımından gerekli olmadığı taktirde Cumhuriyet savcısının gözetiminde derhâl yok edileceği, madde hükümlerinin kişinin konutunda uygulanamayacağı hüküm altına alınmıştır.

5397 sayılı Kanun ve 5271 sayılı Kanunun 140. maddesinde düzenlenen teknik araçlar ile izleme telekomünikasyon yoluyla gerçekleşmediğinden Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının görev alanı dışında yürütülmektedir.

2.1.4. Haberleşme Hürriyetinin Korunmasına Yönelik Yasal Düzenlemeler

Haberleşme hürriyetini ve bu hürriyetin esasını oluşturan “gizlilik” prensibini düzenleyen Anayasanın “Haberleşme hürriyeti” kenar başlıklı 22. maddesi,

“Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır. Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, karar kendiliğinden kalkar. İstisnaların uygulanacağı kamu kurum ve kuruluşları kanunda belirtilir.” hükmünü amirdir.

Anayasa’da yer alan haberleşme hürriyetinin temel güvencesini madde metninde de vurgulandığı üzere “gizlilik” kriteri teşkil etmektedir. Gizlilik esası bu konuya ilişkin diğer tüm mevzuat düzenlemelerinin de temel referans noktasını oluşturması itibarıyla, suçların önlenmesi ve suçlularla mücadele edilmesi kapsamında alınacak tedbirlerin en önemli kısıtı olmaktadır.

İletişimin denetlenmesi faaliyetleri kapsamında, telekomünikasyon sektörünün üçlü sacayağını; karar mercileri, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile işletmeler oluşturmaktadır. Konuya ilişkin yasal düzenlemeler; hakim kararlarının hukuka uygun olarak yürütülmesi için her üç aktöre önemli kısıtlamalar getirmiş ve yasaya aykırı davranışları ciddi mali ve cezai müeyyidelere bağlamıştır.

Bilindiği üzere elektronik haberleşme tüm çağdaş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de işletmecî sıfatını taşıyan özel sektör tarafından gerçekleştirilmektedir. Elektronik haberleşme hizmetlerinin yürütülmesi için gerekli alt yapının tesisi ve işletilmesi, ulusal güvenliğe ilişkin istisnalar saklı kalmak kaydıyla Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yetkilendirilmiş olan işletmeciler tarafından yerine getirilmektedir.

Telekomünikasyon sektörüne ilişkin temel düzenlemelerden biri olan 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun “İşletmecilerin hak ve yükümlülükleri” kenar başlıklı 12. maddesinin ikinci fıkrasında;

Kurum tarafından, işletmecilere sektörün ihtiyaçları, uluslararası düzenlemeler, teknolojiye meydana gelen gelişmeler gibi hususlar gözetilerek; kişisel veri ve gizliliğin korunması, tüketicinin korunması, kanunlarla yetkili kılınan ulusal kurumlarca yasal dinleme ve müdahalenin yapılmasına teknik olanak sağlanması, izinsiz erişime karşı şebeke güvenliğinin sağlanması, hizmet kalitesi de dahil olmak üzere standartlar ve spesifikasyonlara uyumluluk, başta olmak üzere, mevzuat doğrultusunda yükümlülükler getirebileceği ifade edilmek suretiyle, Anayasa’nın 22. maddesinde yer verilen gizlilik kriterinin sektörde yer alan işletmeciler tarafından, uluslararası standartlara uygun olarak teminini sağlama noktasında önemli güvenceler öngörülmüştür.

Aynı Kanunun 60. maddesinde; Kurumun; mevzuata, kullanım hakkı ve diğer yetkilendirme şartlarına uyulmasını izleme ve denetlemeye, aykırılık halinde işletmecilere bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde üçüne kadar idarî para cezası uygulamaya, millî güvenlik, kamu düzeni veya kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesi ve kanunlarla getirilen hükümlerin uygu-

lanması amaçlarıyla gerekli tedbirleri almaya, gerektiğinde tesisleri tazminat karşılığında devralmaya, belirlediği süre içerisinde yetkilendirme ücretinin ödenmemesi ya da ağır kusur halinde verdiği yetkilendirmeyi iptal etmeye yetkili olduğu belirtilmiştir.

Bu güvencelerin ihlali önemli miktarda idari para cezası ve özellikle de işletmeci lisansının iptali gibi ağır müeyyidelere bağlanmıştır. Yalnızca para cezası uygulamasının oluşturabileceği güvensizlik dahi büyük sermayelerle ve binlerce sermayedarın iştirakiyle kurulan işletmeler için ciddi riskler taşımakta, ayrıca öngörülen güvencelere işlerlik sağlanması bakımından da büyük önem arz etmektedir.

5809 sayılı Kanunun 6. maddesinde; Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun; yürütülecek elektronik haberleşme hizmetleri, şebeke ve/veya alt yapısı ile ilgili olarak yapılacak yetkilendirmelere ilişkin hüküm ve şartları belirlemek, uygulanmasını ve yetkilendirmeye uygunluğu denetlemek, bu hususta gereken iş ve işlemleri yürütmek ve mevzuatın öngördüğü tedbirleri almak, elektronik haberleşme sektöründe faaliyet gösterenlerin mevzuata uymasını denetlemek ve/veya denetletmek, konu ile ilgili usul ve esasları belirlemek, aykırılık halinde mevzuatın öngördüğü işlemleri yapmak ve yaptırımları uygulamak, elektronik haberleşme sektörüne yönelik olarak, millî güvenlik, kamu düzeni veya kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesi amacıyla mevzuatın öngördüğü tedbirleri almak, görev ve yetkilerine sahip olduğu düzenlenmiştir.

5397 sayılı Kanun ile değişik, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun ek 7., 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun ek 5. ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanununun 6. maddelerinde; önleyici amaçlı tedbir çerçevesinde elde edilen bilgi ve kayıtların, saklanması ve korunmasında gizlilik ilkesinin geçerli olacağı, bu ilkeye aykırı hareket edenler hakkında, görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılacağı, belirlenen usul ve esaslara aykırı dinlemelerin hukuken geçerli sayılmayacağı ve bu şekilde dinleme yapanlar hakkında Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre işlem yapılacağı hükmü getirilmiştir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 135. maddesinde; alınan karar ve yapılan işlemlerin tedbir süresince gizli tutulacağı, belirlenen esas ve usuller dışında hiç kimsenin, bir başkasının telekomünikasyon yoluyla iletişimini dinleyemeyeceği ve kayda alamayacağı ifade edilmiştir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun:

132. maddesinde; kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kimsenin altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılacağı, bu ihlalin haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşmesi halinde bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasına hükmolunacağı, kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimsenin bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı, kişiler arasında haberleşmelerin içeriğinin basın ve yayın yoluyla yayınlanması halinde cezanın yarı oranında artırılacağı,

133. maddesinde; kişiler arasındaki alenî olmayan konuşmaları, taraflardan herhangi birinin rızası olmaksızın bir aletle dinleyen veya bunları bir ses alma cihazı ile kaydeden kişinin, iki aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı, katıldığı alenî olmayan bir söyleşiyi, diğer konuşanların rızası olmadan ses alma cihazı ile kayda alan kişi, altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılacağı, belirtilen fiillerden biri işlenerek elde edildiği bilinen bilgilerden yarar sağlayan veya bunları başkalarına veren veya diğer kişilerin bilgi edinmelerini temin eden kişinin, altı aydan iki yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı, bu konuşmaların basın ve yayın yoluyla yayınlanması hâlinde de, aynı cezaya hükmolunacağı,

134. maddesinde; kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlâl eden kimsenin, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılacağı, gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlâl edilmesi hâlinde, cezanın alt sınırı bir yıldan az olamayacağı, kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri ifşa eden kimsenin, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı, fiilin basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâlinde, ceza yarı oranında artırılacağı,

135. maddesinde; hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verileceği, kişilerin siyasi, felsefî veya dinî görüşlerine, ırkî kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlâkî eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin bilgileri kişisel veri olarak kaydeden kimsenin, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılacağı,

136. maddesinde; kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişinin, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı,

137. maddesinde; yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların; kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi hâlinde, verilecek cezanın yarı oranında artırılacağı,

138. maddesinde; kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde yok etmekle yükümlü olanlara görevlerini yerine getirmediklerinde altı aydan bir yıla kadar hapis cezası verileceği,

258. maddesinde; görevi nedeniyle kendisine verilen veya aynı nedenle bilgi edindiği ve gizli kalması gereken belgeleri, kararları ve emirleri ve diğer tebligatı açıklayan veya yayınlayan veya ne suretle olursa olsun başkalarının bilgi edinmesini kolaylaştıran kamu görevlisine, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası verileceği,

285. maddesinde; soruşturmanın gizliliğini alenen ihlâl eden kişinin bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı, soruşturma aşamasında alınan ve kanun hükmü gereğince gizli tutulması gereken kararların ve bunların gereği olarak yapılan işlemlerin gizliliğinin ihlali açısından aleniyetin gerçekleşmesinin aranmayacağı, bu suçların basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde cezanın yarı oranında artırılacağı,

Düzenlenmiştir.

5809 sayılı Kanunun 63. maddesinde; elektronik haberleşme hizmeti vermek üzere yetkilendirilmiş bulunan işletmecilerin personelinin, Türk Ceza Kanununda düzenlenen, özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçları işlemesi halinde haklarında hükmolunacak cezanın artırılarak uygulanacağı hükmüne yer verilmek suretiyle işletmecilerin istihdam ettiği personel yönüyle daha ağır müeyyideler öngörülmüştür.

2.2. TELEKOMÜNİKASYON İLETİŞİM BAŞKANLIĞININ KURULUŞ, GÖREV VE YETKİLERİ

2.2.1. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluşu

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ile 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanununda değişiklik yapan 5397 sayılı Kanunla iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine yönelik iş ve işlemleri tek bir merkezden yürütmek üzere; Telekomünikasyon Kurumu bünyesinde Kurum başkanına doğrudan bağlı Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı kurulmuş ve 23.07.2006 tarihi itibarıyla faaliyetlerine resmen başlamıştır.

Telekomünikasyon Kurumu (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu) telekomünikasyon sektörünün düzenlenmesinden ve denetlenmesinden sorumlu bağımsız özerk yapıya sahip bir kurumdur.

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı iletişimin denetlenmesiyle yetkili kurumların kendi personeli ile yürütmekte olduğu dinleme faaliyetleri kapsamında, adli mercilerce ihtiyaç duyulabilecek kanuni delillerin sağlanması yönüyle önemli bir işlev görmektedir; kurumların kendi personeline gerçekleştirilmekte olan dinlemelerin hukuka uygun olarak yürütülmesi işlevi kapsamında önemli bir fonksiyon icra etmektedir.

2.2.2. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Görev ve Yetkileri

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, ilgili kanunlar ile “Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi ve Kayda Alınmasına Dair Usul ve Esaslar ile Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik” ve “Ceza Muhakemesi Kanununda öngörülen Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi Gizli Soruşturmacı ve Teknik Araçlarla İzleme Tedbirlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” çerçevesinde faaliyetlerini yürütmektedir.

Başkanlıkta Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Millî İstihbarat Teşkilatından birer temsilci bulunmakta ve bu temsilciler Yönetmeliğin¹ 23. maddesinde yazılı “kendi

¹ Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi ve Kayda Alınmasına Dair Usul ve Esaslar ile Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik.

kurumlarından gelen ve yerine getirilmesi Başkanlıkça uygun görülen kararların ilgisine göre teknik, hukuk ve/veya idari daire başkanı nezaretinde yürütülmesini sağlamak,” görevlerini yerine getirmektedir.

Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve adli makamlar tarafından talep edilen, önleyici ve adli amaçlı dinlemelerin mutlaka bir hâkim kararına² dayanması, bu kararların da elektronik ortamda Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına gönderilmesi gerekmektedir.

Bu yargı kararları çerçevesinde Telekomünikasyon İletişim Başkanlığında elektronik ortamda gerçekleştirilen yönlendirme ile tüm dinlemeler ilgili kurumların personeline gerçekleştirilmekte olup Başkanlıkça önleyici amaçlı dinlemeler kayıt altına alınmamakta, yapılan dinlemeye ilişkin sesler doğrudan ilgili kuruma aktarılmaktadır.

Ceza Muhakemesi Kanunu kapsamında gerçekleşen ceza soruşturmalarına bağlı tüm dinleme faaliyetleri ceza soruşturmasını yürüten Cumhuriyet savcısının görevlendirdiği adli kolluk personeline yürütülmektedir. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığında ise yapılan işlemlere ilişkin log kayıtları tutulmaktadır.

Başka bir kurumun ya da merciin yasal dinleme usul ve esasları dışında dinleme kararı talep etmesi, dinleme kararı vermesi, bu kararları elektronik ortamda Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına göndermesi veya herhangi bir karar olmaksızın dinleme talebinde bulunması mümkün değildir.

Ayrıca yasal prosedür çerçevesinde verilmiş olan kararlarda dinlenecek olan telefon numarasının açıkça belirtilmesi ve bu numaranın sisteme tanımlanması gerekmektedir.

İlgili Yönetmeliğin 17. maddesinde Başkanlık faaliyetleriyle ilgili olarak talep ettiğinde derhal Başbakana bilgi verileceği belirtilmiştir. Ancak bu bilgilerin iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesini içermediği, yürüttüğü faaliyetlerin niteliği gereğince dinlenen kişiler ve dinleme içerikleri konusunda bilgi sahibi olamayacak olan Başkanlığın bu konularda Başbakana da bilgi veremeyeceği izahtan varestedir.

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının görevleri, adı geçen Yönetmeliğin 17. maddesinde;

a) 2559 sayılı Kanunun ek 7. maddesi, 2803 sayılı Kanunun ek 5. maddesi ve 2937 sayılı Kanunun 6. maddesi uyarınca, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespiti, dinlenmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve kayda alınmasına yönelik iş ve işlemleri tek bir merkezden yürütmek,

² Başbakanlıkça 10.11.2005 tarihli ve 25989 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi ve Kayda Alınmasına Dair Usul ve Esaslar İle Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik” in “Karar ve yazılı emirlerde belirtilmesi gerekli hususlar” kenar başlıklı 9. Maddesi düzenlemesinde kararda bulunması gereken hususlara detaylı olarak yer verilmektedir.

b) 5271 sayılı Kanunun 135. maddesi kapsamında yapılacak iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine yönelik iş ve işlemleri tek bir merkezden yürütmek,

c) (a) ve (b) bentler kapsamındaki taleplerin ilgili mevzuata uygun olup olmadığını incelemek ve gerektiğinde yetkili mercilere başvuruda bulunmak,

d) (a) ve (b) bentleri uyarınca gerçekleştirilen işlemler sonucunda elde edilen verileri ve bilgileri ilgisine göre Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığına, Emniyet Genel Müdürlüğüne ve Jandarma Genel Komutanlığına, talep etmeleri halinde mahkemeye ve Cumhuriyet Başsavcılıklarına iletmek,

e) Yönetmelik çerçevesinde yapılacak tespit, dinleme, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve kayda alınması faaliyetlerini olanaklı kılacak her türlü teknik alt yapının, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti veren kuruluşlar ve işletmeciler tarafından kurulmasını sağlamak, sağlamak, gerekli alt yapıyı kurmayan işletmecilerin cezalandırılması yönünde girişimde bulunmak,

f) Yönetmeliğin 11. maddesinin üçüncü fıkrası, 12. maddesinin ikinci fıkrası ile 15. maddesinin üçüncü fıkrası saklı kalmak kaydıyla, Başkanlık faaliyetleriyle ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti veren kuruluşlar ile işletmecilerden gelen her türlü bilgi, belge ve kayıtların bilgi güvenliği kriterlerine uygun olarak arşivlenmesini sağlamak,

g) Görev alanına giren konularla ilgili mevzuatta ulusal ve uluslararası alanda meydana gelen gelişmeleri takip etmek,

h) Başkanlık faaliyetleri için yurt içinden ve yurt dışından teminine ihtiyaç duyulan her türlü malzeme, sistem, yazılım ve donanımı belirleyerek Kurum Başkanına bildirmek,

i) Başkanlık faaliyetleriyle ilgili olarak talep ettiğinde derhal Başbakana bilgi vermek,

j) Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek,

Olarak sayılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İLETİŞİME YASADIŞI MÜDAHALE YÖNTEMLERİ

3.1. GENEL OLARAK

Anayasa ve ilgili yasalarca güvence altına alınan haberleşme hürriyeti usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadan dinlenemez, engellenemez ve takip edilemez. Yasalarda açıkça belirtilen suçlara ilişkin olarak yetkili mahkemelerden dinleme veya izleme kararı alınmadan yapılan bütün dinleme yöntem ve usulleri ile bu tür faaliyetlerin tümü yasa dışıdır.

İlgili yasalarla, yetkilendirilmiş kurumların dışında kişilerin iletişiminin takip edilmesi ve kayıt altına alınmasının suç olduğu belirtilerek ağır müeyyideler getirilmiştir.

Komisyon davet edilen teknik uzmanlar tarafından, iletişime müdahalede kullanılabilecek çok çeşitli araç ve yöntemin olduğu ifade edilmiştir³.

3.2. MÜDAHALE ARAÇ VE YÖNTEMLERİ

3.2.1. Casus Yazılım

Casus yazılım; kullanıcılara ait önemli bilgilerin ve kullanıcının bilgisayar üzerinde yaptığı işlemlerin, kullanıcının haberi ve isteği olmadan alınıp üçüncü taraflara aktarılması işlemini gerçekleştiren veya kötü niyetli kişilere aktarılmasını sağlayan yazılım türleridir. Bu yazılımlar, kişi bilgisayara dokunduğu veya bilgisayarla herhangi bir iletişime geçtiği anda çalışmaya başlamakta, arka tarafta işletim sistemi üzerinde veya işletim sisteminin diğer erişim noktalarında bunları dinleyip raporlamakta ve kullanıcıların haberleri olmadan karşı tarafı bilgilendirmektedir⁴.

Piyasada kötü huylu ve zarar verici yazılım programlarının (virüs) bulunduğu, bu programların (Truva atı, trojanlar, backdoorlar, solucanlar vb.) çok çeşitli olduğu ve kullanıldığı sistemleri olumsuz yönde etkilediği, elektronik sistemleri işletilemez hale getirdiği ve bu tür yazılımların yaygın olduğu bilinmektedir.

İçerisine özel yazılım programı yüklenen GSM telefon makinesinin dinlenmek istenen şahsa hediye ya da satış suretiyle verilmesi veya telefon makinelerinin tamir edilmesi amacı ile teknik servisler ya da ikinci şahıslara verildiğinde özel program yüklenmesi suretiyle iletişim takip edilebilmektedir.

³ SAĞIROĞLU, Şeref (Gazi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanı), 19.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı./ SÖNMEZ, Yılmaz (Türkiye Bilgisayar Mühendisleri ve Programları Derneği Başkanı), 2.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı.

⁴ SAĞIROĞLU, Şeref (Gazi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanı), 19.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı.

Ayrıca yazılım uzaktan SMS, oyun veya müzik gibi paketlerin altına gizlenip hedef kişiye gönderilmekte, kişinin bu SMS'i kabul etmesi ile de yazılım telefon içerisinde aktif hale gelmektedir.

Casus yazılım yüklenen telefon makinesinde, yazılım programı kendisini görünmez yapmakta, telefon makinesinin arka planında çalışmakta, makineyi kullanan kişinin e-postalarını, telefon rehberini, SMS leri, yaptığı görüşmeleri ve sim kart değişikliklerini karşı tarafa iletmekte, işini bitirdikten sonra kendini devre dışı bırakmaktadır.

Bir cep telefonuna yüklenen bu tür programlar cihaz üzerinde yapılacak teknik inceleme ile tespit edilebilmektedir. Buna karşılık bazı casus yazılımların dinleme işlemini gerçekleştirdikten sonra kendisini otomatikman sildiği, dolayısıyla tespitinin mümkün olmadığı savunulmaktadır. Bununla birlikte, elektronik ortamda gerçekleşen her işlemin bir iz bırakacağı, programın kendi kendisini silmesi halinde dahi teknolojinin sağladığı imkânlar çerçevesinde silinen verilerin izine rastlanılabileceği, bu verilerin geri getirilebileceği ifade edilmektedir.⁵

Bilgisayar klavyesini okuyan veya dinleyen yazılımlar ile kişilerin bilgisayar şifreleri, kullanıcı şifreleri, dosya şifreleri, şifre anahtarları ve banka kredi şifreleri (eğer internetten işlem yapılıyor ise) kopyalanıp karşı tarafa aktarılabilir. Bu yazılımların yer aldığı klavyeye dokunulduğunda, alınıp gönderilen e-posta, chat vb. her türlü işlem toplanabilmekte, hangi programın çalıştırıldığı raporlanabilmekte, internette hangi web sitelerine girildiği, hangi sitelerde ne kadar kaldığı tespit edilebilmekte, bu bilgiler kopyalanıp başka tarafa gönderilebilmektedir.

Casus yazılımlar donanımsal ve yazılımsal olarak kullanılmakta, donanım olarak bilgisayarın arka kısmına takılan özel bir cihaz ile klavyeye basılan bütün bilgiler donanım üzerinde depolanmakta, ayrıca bilgisayarın bağlantı kablosuna casus yazılım kablosu takılarak kablo üzerinden geçen her türlü bilgi kablo üzerinde bulunan silindir yapı içerisinde tutulabilmektedir.⁶

Bu gün için 500'den fazla casus yazılım programı bulunduğu, bu programların ücretsiz olarak internetten kolaylıkla edinilebildiği ve sistemlere entegre olabildiği görülmektedir.⁷

3.2.2. Diğer Yöntemler

Komisyon davet edilen teknik uzmanlar;

- İletişim şirketleri santrallerine, santralle bağlantıyı sağlayan hatların geçtiği bir yere özel cihazlar (gateway vb.) konularak takibi istenen hedeflerin iletişimine ait bütün verilerin (ses, data, elektronik posta) dijital sisteme aktarılması suretiyle,

⁵ SAĞIROĞLU, Şeref (Gazi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanı), 19.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı.

⁶ SAĞIROĞLU, Şeref, a.k.

⁷ SAĞIROĞLU, Şeref, a.k.

- Uydu hizmeti veren kurumların uydular arasındaki iletişimlerini sağlayan yer istasyonlarından, karasal hat çekilerek,

- Telefonun görüşme yaptığı bölge kapsamında bulunan ve uydu telefonu ile uydu arasında havadan gönderilen şifreli görüşmeleri çözen pasif dinleme sistemleri (herhangi bir paralel hat çekilmeden görüşmenin dinlenilmesine imkân veren sistemler) kullanılarak,

- Mobil dinleme aracı kullanan abonenin hizmet aldığı baz istasyonun bulunduğu bölgenin yakınında konuşlandırılan cihazın(mikser), kriptolu ses sinyallerini toplayıp çözmesi yoluyla,

- Haberleşmenin yapıldığı makine ile hizmet aldığı baz istasyonu arasında havadan iletilen ve yer yüzünden 4-5 km yukarılara çıktığında oldukça zayıflayan GSM sinyallerinin, atmosfer dışındaki yansıtıcı bir uydu ile dinleme yapılacak sinyal toplama merkezine gönderilmesi, burada da çözümleme yapılabilecek şekilde tekrar kuvvetlendirilip kriptolu ile çözülmesi suretiyle,

- Lazer verici ile konuşma yapılan mekândaki pencereye lazer ışın demeti gönderilmesi, cam yüzeyindeki titreşimlerin giden ışın demetini ne oranda etkilediğinin incelenmesi ve bu değişimden ses elde edilmesi şeklinde (ortam dinlemesi),

- Kapalı veya açık ortamda yapılan konuşmaların direkt olarak başka bir yere aktarılması veya konuşmaların kayıt cihazları kullanılarak kaydedilmesi yoluyla,

- Telefon hizmeti veren şirketlerin iletişim şebekelerine dışarıdan fiziki müdahalede bulunarak,

- Bina dışı bağlantı noktasından veya saha dolabından hedef abonenin hattına paralel bir hat çekilerek,

- Sabit veya GSM telefon hizmeti veren kurumun bilgisi dışında telefon şebekesinde kullanılan teknik donanıma uzaktan erişilip bilgilerin istenilen bir merkeze iletilmesiyle,

Yasa dışı dinlemenin yapılabileceğini ifade etmişlerdir⁸.

Komisyon toplantılarında, iletişim hizmeti veren şirket yetkilileri yukarıda belirtilen yasadışı dinleme yöntemlerine ilişkin olarak:

- GSM iletişiminin hava kanalıyla yapılmakta olduğunu ve data iletişimin havada kriptolandığını, herhangi bir abonenin ses veya data bilgisinin dijital ve kriptolanmış olması sebebiyle havadan dinlenmesinin hemen hemen imkânsız olduğunu,⁹

⁸ SAĞIROĞLU, Şeref (Gazi Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölüm Başkanı), 19.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı./ SÖNMEZ, Yılmaz (Türkiye Bilgisayar Mühendisleri ve Programları Derneği Başkanı), 2.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı.

⁹ ERMAN, Mehmet Kemal (avea)/ BAYATLI, Feysal (Turkcell), 19.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı.

- Santrallerin bulunduğu ortamların güvenlik tedbirlerinin oldukça üst seviyede olduğunu, kameralarla korunduğunu, teknik ekipmanların bulundukları mekânlara girişinin manyetik kartlarla ve sınırlı sayıda personele verilen özel şifre ile gerçekleştiğini, bu şifreler sayesinde personelin yaptığı işlemlerin tamamının kayıt altına alındığını ve personelin kontrol altında tutulduğunu,¹⁰

- Telefon santrallerinde dinlemeye veya belirli abonelerin bilgilerini kaydetmeye yönelik komut kümelerinin kapatılmış olması nedeniyle santrallerde çalışan personelin dinleme yapmasının nerdeyse imkansız olduğunu,¹¹

- Telefon şebekesinin çok güvenli programlar ile işletildiğini ve uzaktan şebekeye girme yetkisinin kimseye verilmediğini, alt yapının çok güvenli olduğunu ve fiber kablo kullanıldığını, iletişimin yurt dışı çıkışlarının sadece yüzde birinin uydu ile yapıldığını,¹²

- Telefon şebekelerine dışarıdan müdahaleyle görüşmenin başkasına dinletilmesinin mümkün olmayacağını, yapılan her türlü işlemin loglarının kaydedildiğini ve bu kayıtların silinmediğini, santrallerdeki sistemlerin sahip olduğu nitelik gereğince dışarıdan bir yazılım yüklenerek santrallerdeki cihazlar üzerinden dinleme gerçekleştirmenin mümkün olmadığını, milyon kere milyon insanın konuşmasına denk gelecek bir alt yapının bulunduğunu, böyle bir alt yapı içerisinde bir sinyali yakalayıp seçmenin ona uygun bir alt yapı gerektirmesi nedeniyle muazzam bir maliyet içerdiğini ve adeta o operatörün büyüklüğü ve kabiliyetleri ölçüsünde bir imkana, teknik uyumluluğa sahip olmayı zorunlu kıldığını,¹³

- Santrallerden abonelere kadar giden hatlarda kullanılan fiber kablolar üzerinden dinlemenin mümkün olmadığını, şebekenin her an merkezden takip edildiğini, gaz basıncı ile kontrol edilen bakır kablolarla yapılacak dış müdahalelerin anında tespit olunabileceğini, bu kabloların fiziki dayanıklılığının oldukça yüksek olduğunu ve ortam güvenliğinin en üst seviyede sağlandığını,¹⁴

İfade etmişlerdir.

¹⁰ ERMAN, Mehmet Kemal (avea,) 19.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı/ ATALAY, Mehmet (Türk Telekom), 2.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı.

¹¹ ERMAN, Mehmet Kemal (avea,) 19.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı/ ATALAY, Mehmet (Türk Telekom), 2.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı.

¹² AYDIN, Fahrettin (vodafone)/ ERMAN, Mehmet Kemal (avea,) 19.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı/ ATALAY, Mehmet (Türk Telekom), 2.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı.

¹³ ERMAN, Mehmet Kemal (avea,) 19.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı/ ATALAY, Mehmet (Türk Telekom), 2.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı.

¹⁴ ATALAY, Mehmet (Türk Telekom), 2.12.2008 tarihli Komisyon Tutanağı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

4.1. CHP GENEL SEKRETERİNİN YASA DIŞI DİNLENİLME İDDİASI

CHP Genel Sekreterinin yasa dışı dinlendiği iddiası üzerine, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından iki ayrı soruşturma yürütülmüş;

2008/95762 soruşturma sayılıda; yasadışı dinlemenin kamu görevlileri tarafından yapıldığı iddiasına ilişkin olarak, “Mağdur Önder SAV’ın cep telefonunun veya makam odasının herhangi bir birim tarafından dinlenmediği, misafiri ile yaptığı görüşmenin cep telefonunu açık bırakması üzerine not alınarak kaydedildiği, ...mağdura ait cep telefonunu gizlice dinleyen bir kamu görevlisi bulunmadığı” gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiş,

2008/1353 basın soruşturma sayılıda ise; “Her ne kadar yakınıcı, kullandığı cep telefonunu açmadığını, telefonunun bir başka yöntemle dinlenip görüşmenin bilgisi ve rızası dışında yapıldığını savunmuş ise de, telefon ve donanımı üzerinde yaptırılan bilirkişi incelemesine göre telefonda çağrıyı kabul etmeden görüşmeyi başlatacak bir programa rastlanmadığı ve telefon tuşlarının fonksiyonlarını olağan biçimde yerine getirdiği, bu durumda yakınıcının telefonunun açılmadan bir başka yöntemle dinlendiği yönündeki iddiasının yerinde olmadığı” vurgulanmak suretiyle, yakınıcının telefonu arandığında çağrıyı kabul edip telefonunu açık bırakması üzerine misafiri ile aralarında geçen konuşmaların dinlenerek not alındığı ve daha sonra gazetede yayınlandığı gerekçesiyle, şüpheliler hakkında kamu davası açıldığı görülmüştür.

Soruşturma dosyasında bulunan bilirkişi raporunda; Önder SAV’a ait cep telefonunda kullanılan işletim programının eski olması nedeniyle, cep telefonuna mesaj atarak bir programın veya virüsün telefona kurulmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen iki ayrı soruşturmada tarafların beyanlarına başvurulmak, ilgili kurumlardan gerekli bilgi ve belgelerin alınmak ve bilirkişi incelemesi yaptırılmak suretiyle tüm delillerin toplandığı ve konunun açıklığa kavuşturulduğu, Önder SAV’ın kim tarafından ve ne şekilde dinlendiğine dair yapılması gereken başkaca bir işlem ve araştırma bulunmadığı anlaşılmıştır.

Kaldı ki “mağdur Önder SAV’ın cep telefonunun veya makam odasının herhangi bir birim tarafından dinlenmediği, misafiri ile yaptığı görüşmenin cep telefonunu açık bırakması üzerine not alınarak kaydedildiği, ...mağdura ait cep telefonunu gizlice dinleyen bir kamu görevlisi bulunmadığı” gerekçesiyle verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair karara karşı yasal süre içerisinde herhangi bir itiraz yapılmamış ve karar kesinleşmiştir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 172/2. maddesi “Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildikten sonra yeni delil meydana çıkmadıkça, aynı fiilden dolayı kamu davası açılmaz” hükmünü amirdir. Komisyonumuzun çalışmaları sonucunda da, kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın aksine herhangi bir delil elde edilmemiştir.

Anayasa’nın 138. maddesinde “Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.” düzenlemesi yer almaktadır.

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan soruşturma sonucunda, şüphelinin Önder SAV’a ait telefonu aradığı, Önder SAV’ın da çağrıyı kabul edip telefonunu açık bıraktığı, bu şekilde şüphelinin Önder SAV ile diğer mağdur arasındaki konuşmaları dinleyerek not aldığı gerekçesiyle iddianame tanzim edilmiş olup, konuya ilişkin Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesinin 2008/726 esas sayılı kamu davası halen derdest bulunmaktadır. Bir suçun işlenip işlenmediği, işlenmişse hangi şekilde işlendiği ve hangi kanun maddesinin ihlâl edildiği hususları yargı yetkisine ilişkin olup bağımsız mahkemelerin görev ve yetkisi kapsamındadır. Komisyonumuzun yargı mercileri tarafından verilen kararları yok kabul edip görülmekte olan bir dava ile ilgili olarak görüş açıklaması, Anayasa’nın 138. maddesinin ihlali sonucunu doğurabilecektir.

Yukarıda açıklandığı üzere; Komisyonumuzca, CHP Genel Sekreterinin yasa dışı dinlendiği iddiasıyla ilgili olarak, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı ve Ankara Asliye Ceza Mahkemesinin yukarıda sayıları belirtilen dosyalarının incelenmesi ile yetinilmesine ve başka bir araştırmaya gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

4.2. YASA DIŞI DİNLEMELER

4.2.1. Tespit ve Değerlendirmeler

Demokratik hukuk devleti, vatandaşın can ve mal emniyetini sağlamanın yanında devlete olan güveni de tesis etmeli, bireylerin sağlıklı bir şekilde haberleşmesini yerine getirirken, devletin genel güvenliğine, halkın can ve mal emniyetine karşı gelebilecek her türlü tehlikelere karşı da gerekli tedbirleri almalıdır. Bu husus demokratik hukuk devletleri açısından hayati öneme haizdir.

Anayasada ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin özel hayatı düzenleyen 8. maddesinde, herkesin, haberleşmesine saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu belirtilmiştir.

İnsanların haberleşme özgürlüğü, meşru ve yasal temellere dayandırılarak hâkim kararı alınmak şartı ile devletin müdahalesine konu olabilmektedir. Demokratik toplumun gerekleri de bu tür meşru müdahalelerin ölçüsünü ve sınırlarını açık olarak tespit edilmesini temel şart olarak belirlemiştir. Sınırlandırmanın yapılabileceği haller de Anayasada ve AİHM’nin 8. maddesinin ikinci paragrafında sayılmıştır.

Son yıllarda kamuoyunda kişilerin yasadışı dinlendiğine dair yaygın bir kanaatin bulunduğu, normal vatandaşların bile dinlendiğine dair söylemlerin olduğu, bu durumun da terör ve organize suç örgütleri ile mücadele eden güvenlik birimlerini zan altında bıraktığı görülmektedir.

Dinlemeyle görevli ve ilgili kurum temsilcilerince dile getirilen görüşlerde de yer aldığı üzere, telekomünikasyon yolu ile gerçekleşen yasal süreçlerde herkesin kamu görevlileri tarafından dinlenmesinin; dinlemeyle görevli kolluk personel sayısı ve operatörlerce ilgili kurumlara sağlanmış olan alt yapı ve teknik imkanlar itibarıyla fiilen mümkün olmadığı, dinlemelerin, yasalarda tahdidi olarak sayılmış suçlar için ve hakim kararıyla yapılması ve kararlarda dinlenecek her bir numaraya ayrı ayrı yer verilmesi zorunluluğunun bulunması dikkate alındığında herkesin dinlenmesinin mümkün olamayacağı anlaşılmaktadır.

Raporun içeriğinde de ayrıntısıyla belirtildiği üzere; iletişimin önleyici amaçlı denetlenmesi 2559 sayılı Polis ve Salahiyet Kanunu, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Kanunu ile 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda, iletişimin adli amaçlı denetlenmesi ise 5271 sayılı CMK’da düzenlenmiştir. Bu kanunlarda iletişimin hangi suçlara mahsus olarak denetlenebileceği tadadi olarak sayılmış ve bütün dinlemeler hakim kararı şartına bağlanmıştır.

Yasalarda belirtilen usul ve esaslar dışında gerek kamu görevlileri gerekse diğer şahıslar tarafından iletişime yapılacak müdahaleler yasa dışı olup, buna ilişkin müeyyideler 5237 sayılı TCK’nın 132 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 60. maddesinde mevzuata aykırı davranan işletmeciler(iletişim şirketleri) için önemli miktarda para cezası ve hatta lisans iptaline varan yaptırımlar öngörülmüştür.

Haberleşme hürriyetinin korunmasına yönelik olarak, iletişimin denetlenmesi sürecinde, haberleşmenin gizliğinin sağlanması yönünde alınmış idari tedbirlerin ve öngörülen ağır cezai müeyyidelerin küçümsenemeyecek ölçüde önemli ve detaylı olduğu, iletişimin yasal yollarla denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar ile iletişime yasadışı müdahalede bulunanlara uygulanacak müeyyideler bakımından mevzuatta bir eksiklik bulunmadığı görülmektedir.

Telekomünikasyon sektöründe faaliyetlerini yürüten işletmelerin haberleşmenin güvenliği bağlamında alması gereken tedbirler lisans sözleşmelerine dayanak teşkil eden yasal düzenlemelerde yer alan en temel ilkelerdendir. Dünya ölçeğinde ve gelişmiş ülkeler standartlarında güvenli iletişim faaliyetlerinin yürütülmesi temel bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Teknolojinin gelişmesine paralel olarak iletişime yasadışı müdahale yöntemleri de bir gelişim göstermektedir. Yasa dışı dinleme faaliyetlerinin önlenmesi konusunda yine teknolojinin sağladığı imkanlarının kullanılması büyük öneme haizdir.

Ayrıca dinleme özelliğine sahip cihaz ve yazılım programlarının kullanıldığı ve yaygınlaştığı konusunda yaygın bir kanaat bulunmaktadır. Gerek ortam dinlemelerine gerekse cep telefonu

dinlemelerine yönelik olarak bu tür cihaz ve yazılım programlarının özellikle internet ortamında çok rahat satıldığı, reklamlarının yapıldığı, bununla ilgili olarak birçok internet adresinin faaliyetlerini sürdürdüğü, dolayısıyla bu ürünlerin ithali ve satışının izne tabi olması konusunda yasal ve idari tedbirlere ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.

Ülkemizin içinde bulunduğu coğrafi konum ve yaşanan terör olayları göz önüne alındığında, ülkemizin güvenlik yönüyle en üst seviyede tedbir alınması gereken ülkelerden biri olduğu görülmektedir. Buna mukabil, güvenlik birimlerinin dinleme ve izleme taleplerinin güvenlik problemi çok daha alt seviyedeki ülkelerin güvenlik birimlerinin dinleme ve izleme taleplerinin yanında çok düşük olduğu konunun yetkilileri tarafından ifade edilmiştir.

Anayasal düzeni tehdit eden terör ve organize suç örgütleri ile mücadele eden güvenlik birimlerinin yasadışı dinleme yaptıkları şeklindeki “gerçek dışı” söylemlerin, güvenlik birimlerini toplum önünde hedef durumuna getireceği ve terörle mücadelede pasifize edeceği unutulmamalıdır. Bu bakımdan halk arasında ‘dinleniyorum’ paronayasını ortadan kaldıracak tedbirler için bir takım düzenlemeler yapılırken devletin genel güvenliğini zafiyete uğratacak işlemlerden de kaçınılmalıdır.

Halkı ‘dinleniyorum paronayasına’ sokacak bu tür iddiaların üzerine gidilmeli, yasadışı bir faaliyetin tespiti halinde ilgililer hakkında gerekli işlemler yapılmalı, aksi durumda da bu tür söylemlerin asılsız olduğu kamuoyuna açıklanmalı ve gerçek dışı iddiaları mesnetsiz olarak dile getirenler hakkında gerekli yasal işlemler yapılmalıdır.

4.2.2. Öneriler

Haberleşmede meydana gelen dinleme, izleme ve istenmeyen çoğu durumun kullanıcıların bilgisizliğinden kaynaklandığı unutulmamalıdır. Haberleşme cihazı kullanan kişilerin ‘dinleniyorum’ paronayasından kurtulmaları, haberleşmelerini güvenli bir şekilde yapabilmeleri ve kullanıcıların konuya ilişkin bilgi birikimlerinin artırılması için; iletişim şirketleri, vatandaşlar ve ilgili kurumlar tarafından önlem olarak;

- 1- İçerisinde casus yazılımlar bulunan elektronik sistemlerinin, böcek tabir edilen radyo frekans vericilerinin ve özel amaçlı üretilen ses kayıt cihazlarının satışının engellenmesi veya izne tabi tutulması için ilgili kurumlar tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması,
- 2- Başta haberleşme olmak üzere önemli birimlerde kullanılan işletim sistemleri ile yazılım programlarının yerli firmalardan veya kurumların kendi ARGE birimlerinden karşılanmasının teşvik edilmesi, kullanılan yazılımlar veya işletilen sistemlerin güvenlik testlerinin belirli aralıklarla test edilmesi ve oluşabilecek tehdit veya tehlikelerin giderilmesi,
- 3- Sivil toplum kuruluşları ile kamu ve özel sektörün yasa dışı olarak iletişime müdahale konularında toplumu bilgilendirecek faaliyetlerde bulunmak suretiyle kullanıcıları duyarlı hale getirmeleri,

4- İletişim şirketleri tarafından, yasal olmayan dinleme ve izlemeye karşı aldıkları tedbirlerin ve sistemlerinin güvenli olduğunun kullanıcılarına bildirilmesi veya kamuoyuna açıklanması,

5- İletişim şirketleri veya internet servis sağlayıcılarının kullandıkları santraller ile santral veri yedeklerinin güvenliğini (yurt içi ve yurt dışı) sağlayacak tedbirlerin alınıp alınmadığının denetiminin yapılması,

6- İletişim şirketleri veya internet servis sağlayıcılarının santrallerinde görevlendirilecek personelin seçiminde ve istihdamında gereken titizlik gösterilerek, söz konusu personelin belirli periyotlarla güvenlik tahkikatlarının yaptırılmasının sağlanması,

7- İletişim firmalarının cep telefonlarında casus yazılım olup olmadığının test hizmetini verecek ortamları bayiliklerinde hizmete sunmaları,

8- İletişim şirketlerinin haberleşmeyi sağladıkları network şebekesi üzerinden içerisinde casus yazılım bulunan e-posta veya SMS paketlerinin gönderilmesini engelleyecek yazılım programları (anti virüs) geliştirmeleri ve sorumlu olan birimlerce sistemin güvenliği açısından gerekli tedbirlerin alınmasının temini,

9- Şüpheli edilen bazı durumlarda bilgisayar, telefon makineleri, pocket pc, blackberry... gibi elektronik cihazların içerisine her hangi bir casus yazılım yüklenip yüklenmediğinin güvenli kişilere kontrolünün yaptırılması,

10- Özellikle tanınmayan kişilerden gelen ya da içeriğinden şüpheli edilen e-posta veya SMS paketlerinin kabul edip okunmamasına dikkat edilmesi,

11- Haberleşmede kullanılan cihazların tamir veya kullanım amaçlı olarak başkalarına verilmesi ile tanınmayan kişi veya kuruluşlardan hediye olarak telefon makinesi, klavye veya elektronik cihazların alınmasında dikkatli davranılması,

Gerektiği sonuçlarına varılmıştır.

10/203 Esas Numaralı Meclis Araştırma Komisyonu

Yapılan araştırmalar ve incelemeler sonucu düzenlenmiş olan iş bu rapor Genel Kurul'a sunulmak üzere Yüce Başkanlığa saygı ile arz olunur.

BAŞKAN
Hakkı KÖYLÜ
Kastamonu Mv.

BAŞKANVEKİLİ
Emin Nedim ÖZTÜRK
Eskişehir Mv.

SÖZCÜ
Ayhan Sefer ÜSTÜN
Sakarya Mv.

KATİP
Ayşe TÜRKMENOĞLU
Konya Mv.

ÜYE
Tacidar SEYHAN
Adana Mv.
Muhalefet Şerhimiz
Vardır.

ÜYE
Tekin BİNGÖL
Ankara Mv.
Muhalefet Şerhimiz
Vardır.

ÜYE
Yılmaz TUNÇ
Bartın Mv.

ÜYE
Hasan ÖZDEMİR
Gaziantep Mv.
Muhalefet Şerhim Vardır.

ÜYE
Halide İNCEKARA
İstanbul Mv.

ÜYE
Veysi KAYNAK
Kahramanmaraş Mv.

ÜYE
Osman DURMUŞ
Kırıkkale Mv.

ÜYE
Ali ÖZTÜRK
Konya Mv.

ÜYE
Şahin MENGÜ
Manisa Mv.
Muhalefet Şerhimiz
Vardır.

ÜYE
Suat KILIÇ
Samsun Mv.

ÜYE
İbrahim BİNİCİ
Şanlıurfa Mv.

ÜYE
Safiye SEYMENOĞLU
Trabzon Mv.

MUHALEFET ŞERHİ

Komisyonumuzun yapmış olduğu toplantılar sonucu oluşturulan rapor incelendiğinde konuyu birkaç aşamada detaylı olarak ele almak gerektiği hususu ortaya çıkmıştır.

a) CHP Genel Sekreteri Önder Sav’ın yasadışı dinleme iddialarıyla ilgili bölümler sadece şikâyet konusu ile mahkeme kararlarının birlikte değerlendirilmesi gerektiği şeklinde yansıtılmış, olayla ilgili sonuç bölümünde devam eden bir yargı süreci olduğu gerekçesiyle değerlendirmeye yer verilemeyeceği ifade edilmiştir. Halbuki; yine raporun Dördüncü Bölüm Sonuç ve Çözüm Önerileri 4.1. CHP Genel Sekreteri’nin Yasa Dışı Dinlenme İddiası kısmının 6. paragrafında “Kaldı ki; mağdur Önder SAV’ın cep telefonunu veya makam odasının herhangi bir birim tarafından dinlenmediği, misafiri ile yaptığı görüşmenin cep telefonunu açık bırakması üzerine not alınarak kaydedildiği, ... mağdura ait cep telefonunu gizlice dinleyen bir kamu görevlisi bulunmadığı” gerekçesiyle verilen Kovuşturmaya Yer Olmadığına dair Karar’a karşı yasal süre içerisinde bir itiraz yapılmamış ve karar kesinleşmiştir. Ceza Muhakemesi Kanununun 172/2. maddesi “Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildikten sonra yeni delil meydana çıkmadıkça, aynı fiilden dolayı kamu davası açılmaz” hükmü amirdir. Komisyonumuzun çalışmaları sonucunda da kovuşturmaya yer olmadığına dair aksine herhangi bir delil elde edilmediği belirtilmiştir.

b) Yine komisyon raporunun Üçüncü Bölüm 3.2. Müdahale Araçları ve Yöntemleri, 3.2.1. Casus Yazılım maddesinde; casus yazılım yüklenen telefon makinesinde, yazılım programı kendisini görünmez yapmakta, telefon makinesinin arka planında çalışmakta, makineyi kullanan kişinin e postalarını, telefon rehberini, SMS’lerini, yaptığı görüşmeleri ve sim kart değişikliklerini karşı tarafa iletmekte, işini bitirdikten sonra kendini devre dışı bırakmaktadır. Bir cep telefonuna yüklenen bu tür programlar cihaz üzerinde yapılacak inceleme ile tespit edilebilmektedir. Buna karşılık bazı casus yazılımların dinleme işlemini gerçekleştirdikten sonra kendisini otomatikman sildiği, dolayısıyla tespitinin mümkün olmadığı savunulmaktadır. Bununla birlikte elektronik ortamda gerçekleşen her işlemin bir iz bırakacağı programın kendi kendisini silmesi halinde dahi teknolojinin sağladığı imkanlar çerçevesinde silinen verilerin izine rastlanabileceği, bu verilerin geri getirilebileceği ifade edilmektedir, açıklaması bulunmaktadır.

Komisyonla bilgi veren uzmanların görüşleri raporun değişik yerlerinde yetersiz şekilde özetlenerek yer almasına rağmen, sonuç bölümünde bu görüşlerle çelişen ifadeler yer verilmiştir.

Bu konuya ilişkin olarak komisyonumuza gelen uzmanların yaptığı değerlendirmelerle ilgili savcılık incelemesinde bunun bir dinleme değil telefon görüşmesi olduğu belirtilmesine rağmen teknik olarak görüşme kaydı Telekomünikasyon kurulunda görülen verilerin ve GSM operatörleri kayıtlarının tek başına dinleme yapılmadığı hususunu ortaya koymadığı, dinleme-

lerin görüşme kayıtlarına ücretlendirme açısından yansımış olsa dahi, basına yansıyan dinlemenin yasadışı yollardan yapılmış olabileceği yönünde bizlerde ciddi kanaatler oluşmuştur. Bu hususlar teknik adamlar tarafından dile getirilmiş olmasına rağmen raporun hiçbir bölümünde bu açıklamalara tek tek yer verilmemiştir.

Bu beyanlar ciddi yeni delil niteliğinde olduğundan Cumhuriyet Savcılığı tarafından göz önüne alınarak takipsizlik kararı kaldırılıp soruşturmanın yeniden başlatılması gerekmektedir.

c) Komisyona çağrılan uzmanların ve CHP grubunun önerilerinde mevcut Telekomünikasyon İletişim Başkanlığını Başbakan'ın yetkisiyle atanmasının yürütmenin güdümünde çalışan bir kurum yapısı oluşturacağını, denetlemenin Başbakan tarafından atanan müfettişler tarafından yapılmasının da her türlü istismarı beraberinde getireceğinin defalarca vurgulanmasına rağmen, kurumun yapısı konusunda raporda bir öneride bulunulmamıştır. Oysa kurumun yürütmenin etkisinden uzak, bağımsız ve özerk bir yapıda oluşturulmasının zaruret olduğu açıkça görülmekte iken, bu beyanlarımızın ne kadar doğru olduğunu Anayasa Mahkemesinin, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na Başbakan'ın atama yapması ile dinleme ve izlemelerin Başbakan tarafından atanacak komisyon tarafından denetlenmesine ilişkin yasa hükümlerini iptal etmesi göstermektedir. Bu kurumun ayrıca, tüm istihbarat kuruluşlarını ve Telekomünikasyon kurumunu denetim altında tutabilecek teknik kapasiteye ve donanımına sahip olması konusunda atılımlar yapılması gerektiği hususu da raporda belirtilmemiştir. Rapor adeta dinlemelerin kontrol-süzlüğünü teknolojilerin gelişimine bağlamış devletin kurumsal yapısının aciz kaldığı görünümünü vermiştir.

d) Alınması gereken önlemler ve öneriler kısmında dinlemelerin bütün sorumluluğu sade vatandaşa yüklenmiş yasadışı dinlemelerden korunmanın yolları olarak vatandaşa “kendi tedbirini kendin al” önerisinde bulunulmuştur. Raporda buna yer verilirken Komisyonun Adının “ CHP Genel Sekreterinin Yasa Dışı Dinlenmesi İddiasının Araştırılarak Alınması Gerekli Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu” olduğu gözden kaçırılmıştır. Oysaki kontrolden çıkan denetim dışı ve yasadışı hiçbir oluşum devletin ve hükümetlerin sorumluluğundan uzak olamaz. Devlet kişi hak ve özgürlüklerine tecavüzde edilgen bir konuma sokulamaz. 21. yüzyılda özel hayata saygının gereği olarak devletin vatandaşlarımızın özel yaşamlarını ve Anayasal özgürlüklerini koruma ve kollama yükümlülüğü vardır. Bireyler, haberleşme özgürlüğünün serbestçe kullanılabileceklerine inanmalı, düşüncelerini bu yolla başkaları ile paylaşabilmeli, özel, aile ve meslek hayatlarını serbestçe yaşayabilmeli ve düşünce açıklamaları ile başkalarına kapalı tuttukları hayat alanlarındaki faaliyetleri sebebiyle takip edilmemeli, izlenmemeli ve fişlenmemelidir. Bunun aksi yönündeki düzenlemeler ve uygulamalar Anayasanın 13. maddesinin ihlali anlamına gelmektedir. Komisyonumuz devletin bu yükümlülüklerini yok sayarak pratikte yaşanan bütün olumsuzlukların sorumluluğunu vatandaşa yükleyerek çok ağır kişi hak ve özgürlük istismarına neden olmaktadır.

e) Değerlendirmeler kısmında yasal düzenlemelerde eksiklik yoktur kanaati belirtilmiş ancak, aynı açıklamaların arkasından GSM operatörlerine de yasal olmayan fiiller bakımından para cezasından lisans iptaline kadar cezai müeyyideler uygulayarak tedbir alınacağı belirtilmiştir. Bu çelişki aslında yasal eksikliğin varlığını ortaya koymaktadır. Kanun kapsamında dinlemelerin şekli CMK 135. Maddesinde yeniden tanımlanmalı sureleri ve dinleme sonunda yapılması gereken uygulamalar konusunda daha net anlaşılabilir, kişi haklarını koruyan tedbirler alınmalıdır. Yasalar çerçevesinde kişisel sorumluluklar, devletin sorumlulukları ve GSM operatörlerin sorumlulukları ayrı ayrı tanımlanmalı bu sorumluluklar çerçevesinde her türlü teknolojik alt yapı oluşturulmalıdır.

Günümüzde iletişim teknolojisinde gerçekleşen baş döndürücü ilerlemelerde cep telefonları kullanılmak suretiyle her yerden sesli ve hatta görüntülü konuşma imkanları, bu cihazlarla mesaj alışverişi yapmak, internet ortamına girmek suretiyle haberleşmek mümkün hale gelmiştir. Bu konu ile ilgili bilim ve teknik sürekli gelişme ve değişme göstermekte, insanlığın hizmetine yeni cihaz ve imkanlar sunulmaktadır. Bu cihaz ve imkanlar, her ne kadar bireyin haberleşme hürriyeti kullanımı ile bilgi paylaşımını, haber alma ve haber verme hakkını ve düşünce açıklama hürriyetinin kullanımını geliştirmekte ve genişletmekte ise de aynı zamanda bunlar vasıtasıyla bireyin özel hayatının gizliliği ve dokunulmazlığının ihlali de daha kolay hale gelmektedir. Örneğin, haberleşme hürriyeti alanında sıkça kullanılan cep telefonları dinlenebildiği gibi, hatta bu telefonlar vasıtasıyla ortam / alan dinlemeleri, yani bir ortamda bulunan kişilerin yüz yüze yaptıkları görüşmelerdeki konuşmaların gizlice tespit ve takibi de yapılabilmektedir. Görüleceği üzere cep telefonları, hem haberleşme hürriyetinin kullanımı ve hem de bir araya gelen insanların yaptıkları konuşmaların takip ve tespitinde kullanılabilir.

Rapor hazırlanırken AKP’li başkan ve üyelerin taraflı görüşlerinin tamamının rapora yansıtıldığı, buna rağmen muhalefet partilerine mensup Milletvekillerinin ve uzmanların görüşlerinin rapora yansımadağı görülmektedir. Rapor bu haliyle yasa dışı dinleme olaylarını önlemek bir yana, teşvik eder bir hal almıştır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, CHP Genel Sekreterinin Yasadışı Dinlenmesi İddiasının Araştırılarak Alınması Gerekli Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporuna muhalefet ediyoruz.

Tacidar SEYHAN

Adana Milletvekili

Tekin BİNGÖL

Ankara Milletvekili

Şahin MENGÜ

Manisa Milletvekili

MUHALEFET ŞERHİ

Toplumsal bir sorun haline gelen dinleme ve takip edilme konusu kişi hak ve hürriyetlerini sınırlandıran hukuk kuralları ve yargı sürecinde bu iki olgunun önemi bağlamında temelde hukuki bir problemdir.

İlgili meclis araştırma komisyonun kurulma gerekçesinde de var olan bir durum olarak bireyler otoritenin uygulamaları neticesinde muhaberat hürriyetlerini serbestçe kullandıklarına inançlarını kaybetmişlerdir. Düşüncelerini muhaberat yoluyla paylaşma ve özel hayatlarını yine bu yolla yaşama gereği hisseden bireylerin böyle bir karamsarlık içerisine girmesi toplum psikolojisi- ni olumsuz etkilediği açıktır.

Dinleme ve takip etme hususunda devletin ve milletin güvenliği, toplumsal barış ve refahın devamı hususları birer sebep olabilecektir. Ayrıca bu sebepler daha ayrıntılı olarak 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Kanunu, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Kanunlarında düzenleme yapan 5397 sayılı Kanun, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 2813 sayılı Telsiz Kanunu, 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu, 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile bu kanunların uygulanmasını düzenleyen yönetmeliklerde düzenlenmiştir.

Bütün bu yasal düzenlemeler ve ilgili maddelerin doğrultusunda yapılacak uygulamalar Anayasa'nın 22. maddesine aykırı olmamak zorundadır. İletişimin hukuka uygun olarak denetlenbilmesinin temel koşulu budur.

Anayasanın 22. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan istisnai sınırlamalar hükmü ve bu hüküm dayanak alınmak suretiyle çıkarılan yasal düzenlemeler, hiçbir şekilde keyfi, istenildiğinde, herkesi kapsayacak şekilde, şüpheli bir durum ve olay olmaksızın tatbiki mümkün iletişimin denetlenmesine imkân veren hukuk normları olarak kabul edilemez. Kaldı ki bu normlar, genel, dayanaksız ve keyfi tedbir uygulamalarına da izin vermeye müsait bir anlam içermemektedir.

Raporun sonuç ve öneriler kısmında yasa dışı dinlemeler bölümü içerisinde özel şahıslara yasa dışı dinlenmeye için birkaç teknik öneri sunulmaktadır. Raporda yer aldığı şekliyle CHP Genel Sekreterinin ilgili görüşme konuşmalarının kayda alınma ve basında yer alma şekli sebebiyle bu önerilerin meşru bir zemini vardır. Ancak burada söz konusu olan, toplum içerisinde de huzursuzluklara sebep olan yasal ve devletin kurumları tarafından yapılan iletişimin denetlenmesi konularıdır. Bu çekinceleri bertaraf edecek şekilde raporun sonuç ve öneriler kısmında “*yasal dinlemeler*” başlığı altında yeni hukuki düzenleme önerileri de yer alması gerekirdi. Bu içerikte bir kısımda yer alabilecek öneriler:

- 2559 sayılı Kanunun Ek 7. maddesi çerçevesinde yer alan “ülke seviyesinde istihbarat faaliyetinde bulunabilme yetkisi” çerçevesinde hâkimin kararından iletişimin denetlenmesi ve sonuçta ilgili kayıtların imhasına ilişkin kamuoyunda var olan çekincelerin giderilmesi amacıyla süreçlere ilişkin yaptırımların da ayrıntılaşacağı yeni düzenlemeler,

- Aynı maddede belirlenen özellikle hâkimin iletişimin denetlenmesi sürecinin uzatılmasına gerekçe olan “*terör örgütü*” tanımının farklı yorumlara da yer vermeyecek şekilde netleştirilmesi,
 - 5271 sayılı kanunun 135 ve devam maddelerinde gösterilen üçüncü kişilerin dinlenmesi konusunda kamuoyunda var olan çekinceleri de gidermek maksadıyla bu kişilerin konuşmalarının kayda alınmaması, alınan kayıtların silinmesi ve bu kişilere ilgili işlemlerin 15 gün içerisinde bildirilmesini sağlayacak düzenlemeler yapılması,
 - Dinlemede soruşturma evresinin bitiminden itibaren 15 gün içerisinde tedbirin nedeni, kapsamı, süresi ve sonucu hakkında ilgisine yazılı olarak bilgi verilmesi hususunun ciddi yaptırımlara bağlanması,
 - Suça ilişkin delillerin toplanması amacıyla yapılan iletişimin dinlenmesi hususunun uygulanmasının başka bir suretle delil elde etme imkânının olmaması halinde başvurulacak son yöntem olmasının hukuki düzenlemelerde yer verilmesi,
 - Uygulamada önleme dinlenmesi yönünden polis ve jandarma arasında özellikle yetki ihtilafına sebep olan ve önleme dinlenmesinden adli soruşturma aşamasına geçilmesinde ortaya çıkan aksaklıkların giderilmesi bağlamında ilgili kanunlarda düzenlemelere gidilmesi,
 - Önleme dinlemesine konu sebeplerin geniş ve soyut olması sebebiyle bu alanda katalog belirlenmesi yapılması,
 - İletişimin denetlenmesi tespitinin geriye dönük olarak verilip verilemeyeceği, iletişimin denetlenmesinin kovuşturma aşamasını kapsayıp kapsamayacağı konularının kanunlarda açıklıkla belirlenmesi,
 - CMK m. 135 ve devamı maddelerde ilgili hakkında uygulanan koruma tedbirlerinin hukuka uygunluğunun değerlendirilebilmesini talep edebilecek hükümlerin getirilmesi,
- Gerek hukuki gerekse toplumsal bir meşruluk kaynağından uzak olan İletişim Daire Başkanlığının kapatılması hükmü,
- dür.
- Bütün bu belirtilen hususların ve ilgili konu başlığının raporda yer almamış olmasından dolayı komisyon raporuna iş bu muhalefet şerhi hazırlanmıştır.

Hasan ÖZDEMİR
Gaziantep Milletvekili

